

SUMA'T A LA IGUALTAT!

Projecte d'intervenció en coeducació familiar

LAURA BOIXADERA GUIXES

PROJECTE DE FINAL DE GRAU

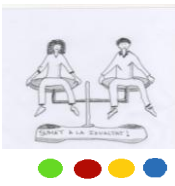
TUTOR DE LA FACULTAT: JORDI DOMINGO

FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

UNIVERSITAT DE LLEIDA

2 DE JUNY DEL 2014

AGRAÏMENTS

Vull agrair a totes les persones que m'han ajudat en la realització d'aquest treball, especialment al tutor de la Facultat, Jordi Domingo. També vull agrair a l'Associació Lika i el Centre Dolors Piera de la Universitat de Lleida per facilitar-me bibliografia respecte la igualtat de gènere i la coeducació.

Finalment, vull agrair la participació al projecte del grup de tretze infants que m'han permès la implementació d'algunes de les sessions dissenyades.

Moltes gràcies.

RESUM DEL TREBALL DE FI DE GRAU

AUTOR / AUTORA:

Laura Boixadera Guixes

TÍTOL DEL TREBALL

Suma't a la igualtat!

Join in equality!

PARAULES CLAU (català i anglès)

Coeducació, coeducació familiar, intervenció educativa, metodologia experiencial,

Coeducation, familiar coeducation, interviews with parents, experiential methodology

RESUM

Aquest treball analitza la situació actual de la igualtat de gènere i la coeducació en la nostra societat. Un cop realitzat aquest anàlisi es pretén treballar la coeducació familiar a partir d'una intervenció educativa amb pares i infants d'edats entre 8 i 12 anys.

El projecte consta de catorze sessions on es treballen quatre grans continguts (usos del temps en la vida quotidiana, formació i estudis, lleure i expressió de les emocions). Les sessions són setmanals, una hora de treball separat entre infants i pares respecte els mateixos continguts i mitja hora de treball en comú (pares i infants). El projecte segueix la metodologia experiencial, és a dir, les sessions pretenen que les famílies puguin analitzar, identificar i reflexionar sobre les seves idees, sentiments i accions de la vida quotidiana tenint en compte les seves creences i idees prèvies. El treball és en grups reduïts per tal de fomentar aquesta reflexió.

La funció de l'educador/a és la de fomentar la participació activa de totes les famílies, acompanyant-les en la reflexió i regulació del clima emocional del grup i proporcionar-los estratègies per treballar la coeducació. El projecte va acompanyat d'un bloc informàtic per acompanyar a les famílies i facilitar-los la reflexió, els materials, els recursos, la informació, etc per treballar la coeducació.

This project analyses the present situation of equity of gender and the coeducation in our society. Once this analyses is finished, we will start to work the familiar coeducation based on interviews with parents and children between 8 and 12 years.

The project consists on fourteen sessions where we work four main issues: uses of everyday life, formation and studies, free time and the expression of the emotions.

The sessions are weekly, an hour of work with parents separate from the children and then half hour of work all together (parents and children). The project follows the experiential methodology, in other words, the sessions aim that families can analyze, identify and reflect their ideas, feelings and daily activities considering their beliefs and their previous ideas. The work is in small groups to promote this way of thinking. The task of professional is to encourage all the families to an active participation, to accompany them in their reflexions and in the regulation of the emotional climax the group and to give them strategies to work the coeducation. The project has an informatics system to help and support the families in making them easier their reflexions, materials, information, etc to work the coeducation,

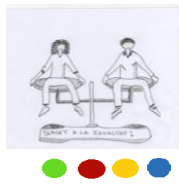

ÍNDEX

1.INTRODUCCIÓ	3
2.MARC TEÒRIC	5
2.1. OBJECTIUS DEL TREBALL.....	5
2.2. HIPÒTESIS.....	5
2.3. METODOLOGIA	7
3. CONTEXTUALITZACIÓ.....	9
3.1.MARC LEGISLATIU	9
3.1.1. Marc legislatiu de la Unió Europea.....	9
3.1.2. Marc legislatiu Espanyol.....	11
3.1.3. Marc legislatiu català	13
3.2. SITUACIÓ DE LA DONA	15
3.2.1. Situació de les dones a Europa.....	15
3.2.2. Situació actual de les dones a Espanya	16
3.2.3. Situació actual de les dones a Catalunya.....	22
3.3. COEDUCACIÓ.....	26
3.3.1. Conceptualització	26
3.3.2. Evolució del concepte de coeducació.....	28
3.3.3. Aplicació en l'actualitat	30
3.3.4. Línia de treball de la coeducació.....	33
4. INTERVENCIÓ EDUCATIVA	36
4.1. FINALITAT DEL PROJECTE.....	36

4.2. POBLACIÓ DIANA	36
4.3. CONTINGUTS	38
4.3.1. Bloc usos del temps en la vida quotidiana	38
4.3.2. Bloc de formació i estudis	40
4.3.3. Bloc del lleure	42
4.3.4. Bloc de l'expressió de les emocions.....	45
4.4.OBJECTIUS.....	46
4.5.METODOLOGIA	48
4.6. ACTIVITATS	51
4.7. TEMPORALITZACIÓ	77
4.8. RECURSOS	77
4.9. AVALUACIÓ	80
4.9.1. Avaluació inicial	80
4.9.2. Avaluació de procés	81
4.9.3. Avaluació final	81
5. CONCLUSIONS.....	82
6. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	87
6.1. BIBLIOGRAFIA.....	87
6.2. WEBGRAFIA.....	89

1.INTRODUCCIÓ

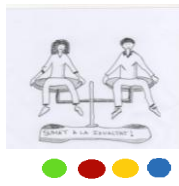
En la societat en la qual formem part actualment pot semblar que la situació que viuen homes i dones és la mateixa. És a dir, que hem deixat enrere la situació de submissió de la dona, de les desigualtats socials, econòmiques, familiars, etc que patien les dones a l'època de les nostres besàvies o àvies.

Està clar que hi hagut canvis considerables i positius respecte la situació de la dona, però encara avui en dia, per molt que no tota la societat en sigui conscient, les dones pateixen desigualtats reals. Aquestes desigualtats reals que pateixen les dones es poden observar en pràcticament tots els àmbits com per exemple a l'escola, en el mercat laboral, en la família, la cultura, els mitjans de comunicació, etc. Una de les maneres per ajudar a eradicar aquestes desigualtats, considero que podria ser fer-ho a partir d'una educació igualitària entre nens i nenes, és a dir, una educació basada en la coeducació real i pràctica. Si s'educa les noves generacions en la coeducació possiblement iniciarem el canvi cap a una societat més igualitària i justa, ja que si ensenyem a les noves generacions a creure en una igualtat real sembrarem la llavor cap al canvi i aquestes generacions inculcaran la coeducació a la futura societat.

És necessari, però, que aquesta coeducació es dugui a terme a l'escola i a les famílies ja que són la base de l'educació i formació al nostre país. Per tant, és important que escola i família treballin conjuntament la coeducació amb els infants, que segueixin els mateixos objectius, estratègies, etc.

Aquest treball pretén analitzar i dissenyar un projecte coeducatiu destinat a les famílies del nostre país. Més concretament, aquest treball s'estructurarà de la següent manera:

En primer lloc s'elaborarà el marc teòric que estarà compost pels principals objectius que es pretenen assolir amb aquest treball, les possibles hipòtesis que es plantegen com a causa de la discriminació

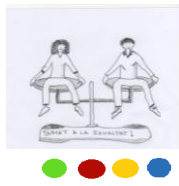

de les dones en la nostra societat i la metodologia de treball que se seguirà en la elaboració d'aquest estudi.

En segon lloc es contextualitzarà aquest treball, és a dir, s'analitzarà la legislació de la Unió Europea, d'Espanya i Catalunya que regula la situació de la dona i posteriorment s'analitzaran dades sobre la situació real de la dona en el context de la UE, d'Espanya i de Catalunya. Un cop coneguda quina és la situació real s'analitzarà la situació de la coeducació al nostre país, és a dir, què s'entén per coeducació, com ha evolucionat en els últims anys i com s'està aplicant actualment. A partir d'aquí, s'establirà la línia de treball de la coeducació que es vol seguir en la intervenció educativa que es vol plantejar.

En tercer lloc, s'elaborarà la proposta d'intervenció educativa. Aquest serà un projecte que pretendrà treballar la coeducació amb infants i pares d'edats entre vuit i dotze anys. Aquest projecte s'estructurarà de la següent manera: en primer lloc la finalitat, la població diana, els continguts dividits en quatre blocs, els objectius del projecte, la metodologia de treball, les activitats per assolir els objectius, la temporalització, els recursos i l'avaluació.

El penúltim apartat anirà destinat a les conclusions i propostes de millora del projecte elaborat. Finalment, l'últim apartat anirà destinat a la bibliografia i webgrafia utilitzada per a la realització d'aquest material. Aquest treball, a més, anirà acompanyat d'un annex amb els recursos necessaris per a treballar les activitats plantejades en la intervenció educativa i mostres pràctiques de l'aplicació d'algunes de les sessions dissenyades.

2.MARC TEÒRIC

2.1. OBJECTIUS DEL TREBALL

Els principals objectius que pretenc assolir en aquest treball són els següents:

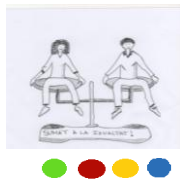
1. Conèixer el marc legislatiu que promou la igualtat entre homes i dones.
2. Analitzar la situació real de les possibles desigualtats que pateixen les dones en l'àmbit educatiu, laboral, familiar i social.
3. Conèixer la història de la coeducació a l'Estat Espanyol i a Catalunya.
4. Analitzar els principals recursos i projectes coeducatius que s'estan duent a terme.
5. Elaborar una intervenció educativa que promogui la coeducació en les famílies.
6. Disminuir les desigualtats entre homes i dones a través de la intervenció educativa.
7. Reflexionar envers el treball realitzat i les propostes de millora.

2.2. HIPÒTESIS

Les principals hipòtesis que podrien explicar la situació que encara avui en dia pateix la dona de desigualtat en la nostra societat podrien ser les següents:

- L'empremta del concepte de sexe i gènere que ha marcat les relacions entre homes i dones al llarg de la història. Tal i com explica Rosa Cobo¹ (1995), el concepte de gènere sorgeix de la idea que el masculí i el femení no són fets naturals o biològics, sinó que és una construcció cultural. Per tant, es pot extreure que si el masculí i el femení són una construcció cultural podria ser que aquestes desigualtats hagin estat creades per la societat. És a dir, al llarg de la història les societats s'han construït entre altres coses a partir de les diferències anatòmiques

¹ Cobo, R (1995). *10 palabras claves sobre mujer*. Estella Navarra. Editorial Verbo Divino.

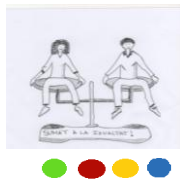
entre els sexes, convertint-les en desigualtats. A més, tal i com explica Heidi Hartmann² (1980), la societat s'ha basat en unes relacions entre homes de forma jeràrquica i caracteritzades per la dominació dels homes sobre les dones. És a dir, al llarg de la història les dones han estat sotmeses als homes. Per tant, podem afirmar que aquesta conceptualització de gènere ha generat la construcció de grans desigualtats entre homes i dones i no només per motius de sexe sinó també per raons culturals.

- L'empremta d'una societat estructurada a partir del patriarcat. Per tant, que hi hagi desigualtats entre homes i dones pot ser causat per l'existència d'una societat patriarcal. És a dir, una estructura familiar en la qual la dona està sotmesa a l'home i la dona és l'encarregada de les tasques de la llar i la cura dels fills, tal i com defensa Millet³ (1995) parlant del concepte de gènere com una categoria analítica a l'anàlisi del patriarcat. La creació dels gèneres ha fet possible el sorgiment de la societat patriarcal, és a dir, aquesta societat s'ha mantingut perquè el gènere femení ha continuat considerant-se inferior al masculí i per tant ha continuat sotmès.
- L'empremta que pateix la societat Espanyola marcada encara per l'educació rebuda durant l'època del Franquisme. És a dir, que hi hagi hagut una educació que hagi fomentat les desigualtats entre homes i dones pot haver provocat que encara hi hagi desigualtats actualment. Tal i com expliquen Ana Alario i Rocío Anguita⁴ (1999), aquesta era una educació tradicional basada en la submissió i l'obediència de les dones i se'ls inculcava la necessitat de ser bones mares i esposes. Per tant, podem afirmar que durant l'època del Franquisme les nenes de la nostra societat van rebre una educació diferent a la dels nens i que

² Hartmann, H (1980).<< *Un matrimonio mal avenida: hacia una unión más progresiva entre marxismo y feminismo*>>, Zona Abierta, núm. 24 .

³ Millet, K. (1995). *Política Sexual*. Madrid. Ediciones Cátedra.

⁴ Alario, A; Anguita, R.(1999).<<¿*La mitad de la humanidad forma parte de la diversidad?: el sexismo en las aulas y la coeducación como alternativa*>>. Revista interuniversitaria de formación del profesorado, núm. 36.

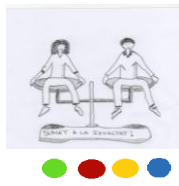
per tant aquesta educació inculcava la submissió de les dones cap als homes. Tal i com explica Maria Elena Simón⁵ (2010), al segle XXI malgrat els avenços legislatius efectuats durant l'època de transició encara hi ha seqüeles d'una escola i societat de desigualtats, violència i injustícia cap a les dones. Per tant, aquesta autora afirma que una de les possibles causes de les desigualtats entre homes i dones avui en dia pot ser l'educació rebuda durant l'època del Franquisme i que malgrat els canvis legislatius efectuats encara s'arrossegueu conseqüències d'aquella educació rebuda .

- L'empremta d'una societat marcada i influenciada pels homes on la majoria de càrrecs de poder, de direcció d'empreses, polítics, etc majoritàriament han estat ocupats per homes i per tant, el funcionament de la societat ha estat marcat i dissenyat des de la perspectiva masculina. Per tant, que els principals càrrecs de poder de la nostra societat estiguin ocupats per homes podria ser una causa de les desigualtats que encara pateixen les dones.
- La gran influència en la nostra societat dels mitjans de comunicació, premsa, etc on molts cops surt una imatge de la dona com a objecte sexual i on es parteix que la dona és inferior a l'home. A més, s'utilitza un llenguatge sexista en aquests canals. Per tant, l'aparició d'una imatge degradant de la dona en els mitjans de comunicació podria ser una causa de l'existència encara avui en dia de desigualtat.

2.3. METODOLOGIA

La metodologia emprada en aquest treball es basarà primer en la recerca de la situació de la dona a Europa, Espanya i Catalunya. Aquesta cerca es durà a terme a través de bibliografia, pàgines web i bases de dades. Un cop realitzada aquesta recerca s'analitzarà en primer lloc la legislació Europea, Espanyola i Catalana que regula la igualtat de gènere. Posteriorment, s'analitzaran les dades més rellevants respecte les desigualtats entre homes i dones en matèria familiar, educativa, laboral, i violència de gènere. L'anàlisi d'aquestes dades permetrà conèixer quina és la situació real que estan

⁵ Simón, M.E. (2010). *La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación*. Madrid. Narcea, S.A. de ediciones.

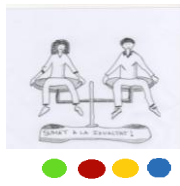
vivint actualment les dones d'Europa, Espanya i Catalunya i per tant, es podrà comprovar si la legislació vigent ha servit per acabar amb les desigualtats o pel contrari encara hi són presents.

A continuació, s'analitzarà l'evolució del concepte de coeducació amb la finalitat d'ajudar a emmarcar la línia de treball de la intervenció educativa que es pretén planificar.

Un cop realitzat aquest marc teòric i el context, es plantejarà la proposta d'intervenció. Aquesta es basarà en la metodologia experiencial i pretindrà treballar la coeducació familiar amb infants de vuit a dotze anys i els seus pares a partir del disseny de catorze sessions on es treballaran quatre blocs de continguts.

A més, aquesta intervenció educativa anirà acompanyada d'un suport informàtic que permetrà consultar als participants del projecte les dades sobre la situació de la dona, la història de la coeducació, materials per treballar-ho, etc.

Un cop dissenyada aquesta intervenció educativa s'implementaran algunes de les sessions dissenyades i s'elaboraran les conclusions i propostes de millora del treball realitzat.

3. CONTEXTUALITZACIÓ

Un cop plantejades les possibles causes de les desigualtats que pateixen les dones és necessari estudiar la situació real i per tant, justificar el que s'ha comentat anteriorment, és a dir, que en la societat actual encara hi ha desigualtats entre homes i dones. A més això servirà per corroborar les hipòtesis plantejades sobre les possibles causes de les desigualtats entre homes i dones en la societat actual.

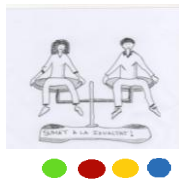
3.1.MARC LEGISLATIU

3.1.1. Marc legislatiu de la Unió Europea

En el marc normatiu de la Unió Europea sorgeix la necessitat d'establir unes línies comunes de treball per lluitar contra les desigualtats que pateixen les dones per motius de gènere.

Els principals textos reguladors són la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones en l'Assemblea de les Nacions Unides que es va celebrar l'any 1979. Posteriorment el tema fou abordat en les Conferències Mundials del 1985 a Nairobi i al 1995 a Pequín. Tal i com explica Joaquín Gairín Sallan ⁶ (2007) en la Conferència de Pequín el 1995 es va crear el Centre d'Acció Política contra les dones i l'Observatori Europeu sobre la violència contra les dones. Els principis generals amb els quals es basava eren la utilització de la perspectiva feminista, l'establiment que els drets de les dones també són drets humans, el foment de l'autonomia i l'empoderament de les dones, la lluita contra la prostitució i el tràfic de dones i la lluita contra la discriminació de les dones per motius de raça, ètnia, edat, etc, és a dir, evitar que poguessin ser discriminades doblement. El 1997 la Unió Europea estableix com a principi fonamental la igualtat entre gèneres en el tractat d'Amsterdam i entrà en vigor l'any 1999 després d'haver estat ratificat per

⁶Gairín Sallan, J [et al]. (2007). *Coeducación y prevención temprana de la violencia de género*. Madrid. Ministerio de Educación y Ciencia, Subdirección General de Información y publicaciones, DL.

tots els membres de la Unió Europea. Un dels aspectes fonamentals que pretenia abordar aquest tractat era aconseguir la igualtat de gènere en el món laboral en els països de la Unió Europea. Pretenia aconseguir aquesta igualtat a partir d'una perspectiva transversal, és a dir, la integració de la perspectiva de gènere en els objectius generals del món laboral i des d'una perspectiva específica, és a dir, un enfocament des de la directriu de la igualtat d'oportunitats.

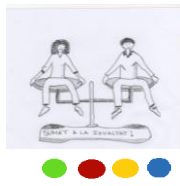
A més, actualment segons fons de la web de *síntesi de la legislació Europea en matèria d'igualtat entre homes i dones*⁷ s'està duent a terme l'Estratègia de la Comissió Europea per a la igualtat entre dones i homes 2010-2015. Aquesta estratègia pretén millorar la situació de les dones a la Unió Europea i a la resta del món. La Comissió Europea estableix les principals línies d'actuació en sis grans blocs:

- Independència econòmica de les dones.
- Salari igualitari entre homes i dones.
- Igualtat en la presa de decisions.
- Dignitat, integritat i la finalització de la violència sexista.
- Acció exterior que pretén vetllar per una igualtat entre homes i dones.
- Millorar el tracte igualitari entre homes.

També cal destacar el Pacte Europeu per la igualtat de gènere (2011-2020), que té com a finalitat abordar els desafiaments en l'àmbit de la política d'igualtat entre dones i homes i garantir que s'integri la dimensió de gènere en tots els àmbits d'actuació de la Unió Europea.

Per tant, la Unió Europea en els últims anys ha centrat la seva tasca en establir una estratègia europea

⁷http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/equality_between_men_and_women/index_es.htm [En línia]. [Consulta: 26 de novembre del 2013]

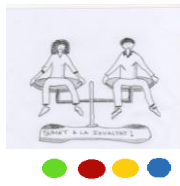
per millorar el món laboral de les dones i establir programes operatius i iniciatives de caire estructurals. És a dir, la Unió Europea ha volgut i vol fomentar la igualtat entre homes i dones en tots els àmbits però especialment en l'àmbit laboral.

3.1.2. Marc legislatiu Espanyol

L'Estat Espanyol regula jurídicament el concepte de la igualtat entre homes i dones. L'article 14 de la Constitució Espanyola estableix el dret d'igualtat i la no discriminació per motius de sexe. Per tant, estableix que homes i dones són iguals i no hi pot haver cap tipus de discriminació entre ells. A més, l'article 9.2 estableix que el poder públic ha de promoure aquesta igualtat. Per tant, estableix que el govern ha de promoure línies de treball que fomentin aquesta igualtat entre homes i dones. Malgrat haver-hi aquest marc normatiu aquest no ha estat suficient i l'any 2007 va sorgir la creació d'una llei orgànica específica, la *lleï orgànica 3/2007 de 22 de març per a la igualtat efectiva de dones i homes*. Aquesta llei va sorgir perquè el país patia evidents manifestacions de desigualtat entre homes i dones, com per exemple les discriminacions salarials, la violència de gènere, les dificultats de conciliació de la vida familiar, laboral i personal de les dones, etc. L'objectiu principal d'aquesta llei és garantir el dret de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre homes i dones i, per tant, eliminar així les discriminacions que pateix la dona en qualsevol àmbit de la vida.

Aquesta llei es regeix pel principi de la igualtat entre homes i dones, és a dir, l'abolició d'un tracte discriminatori ja sigui directe o indirecte pel fet de ser dona. Es considera tracte de discriminació directa quan per motius clars una persona es troba en situació desavantatjosa pel fet de ser dona. Es considera discriminació indirecta quan en situacions aparentment neutres la persona té un clar desavantatge per ser dona.

Els principis generals de la llei, és a dir, els criteris amb els quals el poder públic ha de basar la seva actuació són principalment: garantir el dret d'igualtat entre homes i dones, aplicar el principi de la igualtat de tracte en les diferents polítiques econòmiques, socials, culturals, etc del país, garantir la

col·laboració entre els diferents poder públics (Estat, Comunitats Autònomes i entitats locals) per a l'aplicació del principi de la igualtat, garantir la participació de les dones en la política i presa de decisions, garantir mesures per disminuir la violència de gènere, la violència familiar i l'assetjament sexual, garantir la protecció de les dones en l'àmbit de la maternitat i lactància, garantir mesures per conciliar la vida familiar, laboral i personal i la corresponsabilitat en les tasques de la llar, garantir la utilització d'un llenguatge no sexista i garantir el principi de la igualtat en les relacions privades.

Per tal de garantir el compliment dels aspectes anteriors, l'Estat ha d'elaborar periòdicament un pla d'igualtat d'oportunitats i ha de realitzar informes de les seves actuacions i l'impacte que tenen aquestes. Tal i com explica Saban Vera⁸ (2007) l'Institut de la Dona a Espanya ha dut a terme sis plans d'igualtat entre els anys 1988 i 2014, malgrat que la llei comentada anteriorment no sorgeix fins l'any 2007.

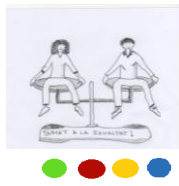
El Primer Pla d'Igualtat es dugué a terme entre els anys 1988 i 1990 amb l'objectiu principal d'aconseguir una coherència entre el text Constitucional de protecció i garantia de la igualtat. És a dir, es van eliminar els continguts discriminatoris entre homes i dones que tenia la legislació vigent.

El Segon Pla d'Igualtat es desenvolupà entre els anys 1993 i 1995 i tenia com objectiu promoure i desenvolupar una acció positiva en els camps d'educació, formació i laboral per assolir una major igualtat entre homes i dones. És a dir, pretenia eradicar les desigualtats en matèria educativa i laboral.

El Tercer Pla fou implementat entre els anys 1997 i 2000. El seu principal objectiu de treball va ser promoure la igualtat d'oportunitats en l'elaboració, aplicació i seguiment de la legislació. És a dir, pretenia incloure en tota la legislació la perspectiva de gènere.

El Quart Pla implementat es va dur a terme entre els anys 2003 i 2006. Es plantejà a partir de dos

⁸ Gairín Sallan, J [et al]. (2007). *Coeducación y prevención temprana de la violencia de género*. Madrid. Ministerior de Educación y Ciencia, Subdirección General de Información y publicaciones, DL.

principis bàsics; el principi d'integració de la perspectiva de gènere i el principi de cooperació entre l'administració, ONG's, societat, etc en matèria d'igualtat.

El Cinquè Pla d'Igualtat plantejat a l'Estat Espanyol fou entre els anys 2008 i 2011. Aquest sorgeix arran de l'aprovació de la normativa en matèria d'igualtat, més concretament la llei orgànica 3/2007 de 23 de març per a la igualtat efectiva de dones i homes.

Cal remarcar que des de l'any 2011 que va finalitzar el Cinquè Pla d'Igualtat fins aquest any 2014 que ha sorgit el Sisè Pla d'Igualtat han passat dos anys sense cap mena de Pla específic per promoure la igualtat entre homes i dones per part del Govern Espanyol.

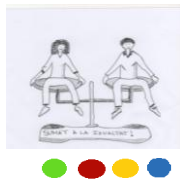
Com s'ha comentat, aquest 2014 ha sorgit el Sisè Pla Estratègic d'igualtat d'Oportunitats (2014-2016)⁹. Aquest nou Pla té set eixos principals d'intervenció:

- Fomentar la igualtat entre dones i homes en l'àmbit laboral i la lluita contra les desigualtats salarials.
- Conciliació de la vida personal, familiar i laboral i la corresponsabilitat en matèries familiars.
- Eradicar la violència contra les dones.
- Participació de la dona en l'àmbit polític, econòmic i social.
- Educació.
- Desenvolupament d'accions en el marc d'altres polítiques sectorials (salut, esport, mitjans de comunicació, etc).
- Instruments per integrar el principi de la igualtat en les polítiques i accions del govern.

3.1.3. Marc legislatiu català

El principal marc normatiu que regula la igualtat de gènere a Catalunya és l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 2006, el qual incorpora el concepte de la igualtat i els drets de les dones. També

⁹ <http://www.inmujer.gob.es/actualidad/PEIO/docs/PEIO2014-2016.pdf> [En línia] [Consulta: 8 de maig del 2014]

hi ha la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, a part de la normativa Espanyola esmentada amb anterioritat.

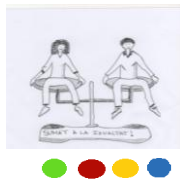
L'Estatut¹⁰ de Catalunya de l'any 1979 en l'article 9 establia que la Generalitat tenia plena competència en matèria de promoció de la dona. Per tant arran de l'aprovació de l'Estatut, al llarg dels últims anys a Catalunya s'han desplegat sis Plans Estratègics de polítiques de dones per part de L'Institut Català de les Dones. Els principals Plans han estat els següents:

- Pla d'Actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat d'oportunitats per a les dones 1989-1992 .
- Pla d'Actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat d'oportunitats per a les dones 1994-1996.
- III Pla d'Actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat d'oportunitats per a les dones 1998-2000.
- IV Pla d'Actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat d'oportunitats per a les dones 2001-2003.
- V Pla d'Acció i Desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2005- Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011.
- VI Pla estratègic de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2012-2015.

Aquest últim Pla pretén fomentar el principi d'eficàcia en totes les polítiques i actuacions del Govern de la Generalitat i contribuir a fer-lo efectiu mitjançant la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones per assolir la igualtat efectiva de dones i homes i prevenir i actuar contra la violència masclista per aconseguir avenços per eradicar-la definitivament.

Els principals objectius d'aquest Pla Estratègic són principalment:

¹⁰ http://www.gencat.cat/generalitat/cat/estatut1979/titol_primer.htm [En línia]. [Consulta: 18 de desembre del 2013]

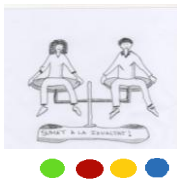
1. Augmentar les accions encaminades a aconseguir la plena igualtat entre dones i homes en el conjunt de la societat catalana, en tots els àmbits i en tots els sectors. És a dir, promoure la igualtat entre homes i dones en tots els àmbits.
2. Incrementar el valor i la visualització de l'emprenedoria, la carrera professional i el talent femení en el mercat de treball. És a dir, promoure la presència i l'emprenedoria de la dona en l'àmbit laboral.
3. Millorar la coordinació interdepartamental i la cooperació interinstitucional en l'àmbit de la promoció de la igualtat entre dones i homes. És a dir, promoure la coordinació entre totes les institucions i òrgans per treballar conjuntament per la igualtat.
4. Millorar els mecanismes per prevenir, detectar i eradicar la violència masclista. És a dir, treballar per disminuir la violència de gènere a Catalunya.

3.2. SITUACIÓ DE LA DONA

3.2.1. Situació de les dones a Europa

Segons dades de la *Comissió Europea*¹¹ les principals desigualtats que pateixen les dones a la Unió Europea es troben en el mercat laboral. La taxa d'ocupació l'any 2009 a la UE de mitjana era d'un 75'8% per als homes i un 62'5% per a les dones. Per tant, hi havia més homes treballant que dones. Si s'analitza el tipus de contracte laboral s'observa que les dones ocupen a la UE el 75% dels llocs de treball amb un contracte a temps parcial. Si s'analitza el salari d'homes i de dones, l'any 2011 els homes guanyaven de mitjana un 16% més que les dones en el mercat laboral. Per tant, quan les dones es jubilen generalment cobren una pensió més baixa i estan més exposades a patir pobresa que els homes. Un altre aspecte a destacar de la situació de les dones a la UE són les dades de violència física. Es considera que entre el 20% i el 25% de les dones de la UE almenys un cop a la vida patiran violència física.

¹¹ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/index_fr.htm [En línia] [Consulta: 18 de desembre del 2013]

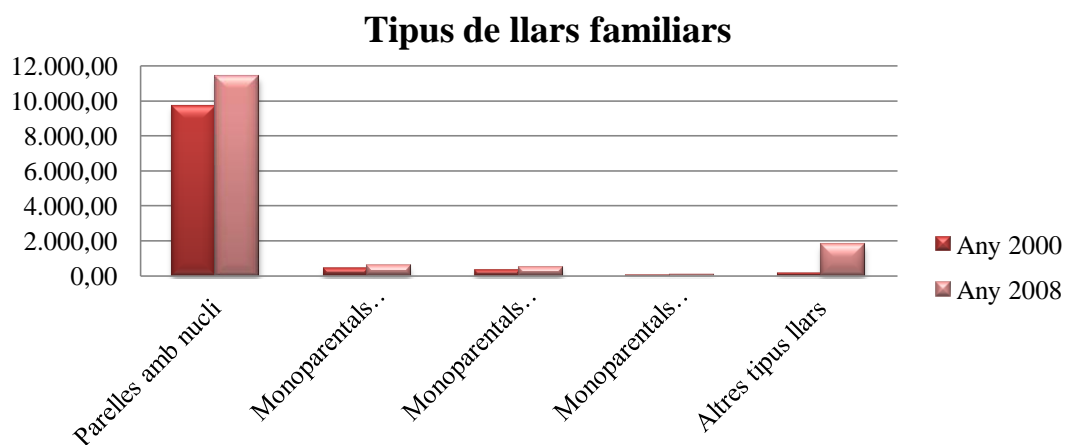

3.2.2. Situació actual de les dones a Espanya

A continuació, es farà un breu anàlisi de les dades més rellevants de la situació de la dona a Espanya en diferents àrees com l'educativa, la laboral, de la salut, etc, ja que d'aquesta manera es podrà contrastar si actualment s'està duent a la pràctica les lleis comentades anteriorment o si aquestes realment han servit per millorar la situació.

Població i família

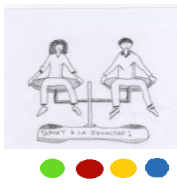
Actualment s'observa que ha disminuït el nombre de dones i d'homes en la primera franja d'edat de la piràmide poblacional. I es pot veure clarament el creixement de les dones en les últimes etapes de la vida, allargant així la seva esperança de vida respecte els homes. A més, en els últims anys s'observa que hi hagut un canvi en el tipus de famílies. Han augmentat les famílies sense fills i les famílies monoparentals ja siguin de pare o mare.

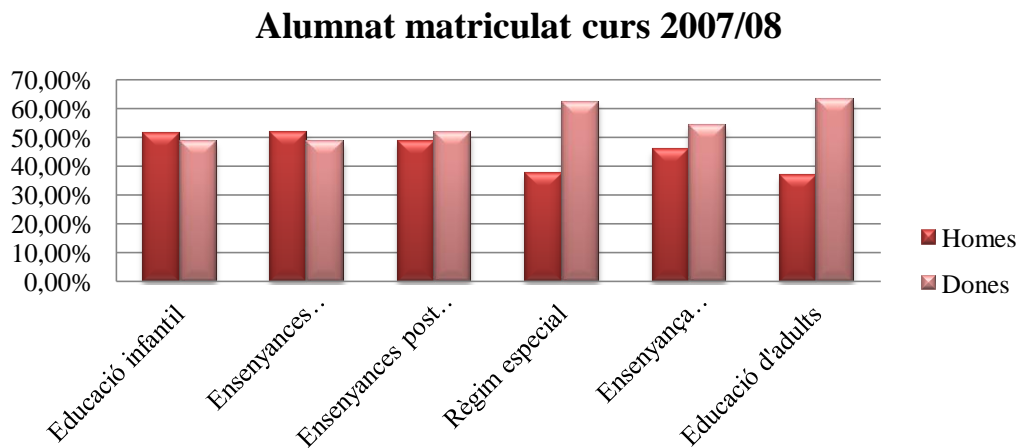
Font: Explotació de l'enquesta de població activa. INE.

Educació

La situació respecte l'educació entre homes i dones en els últims anys a Espanya també ha experimentat grans canvis. En la graella que es mostra a continuació, es pot observar les dades de

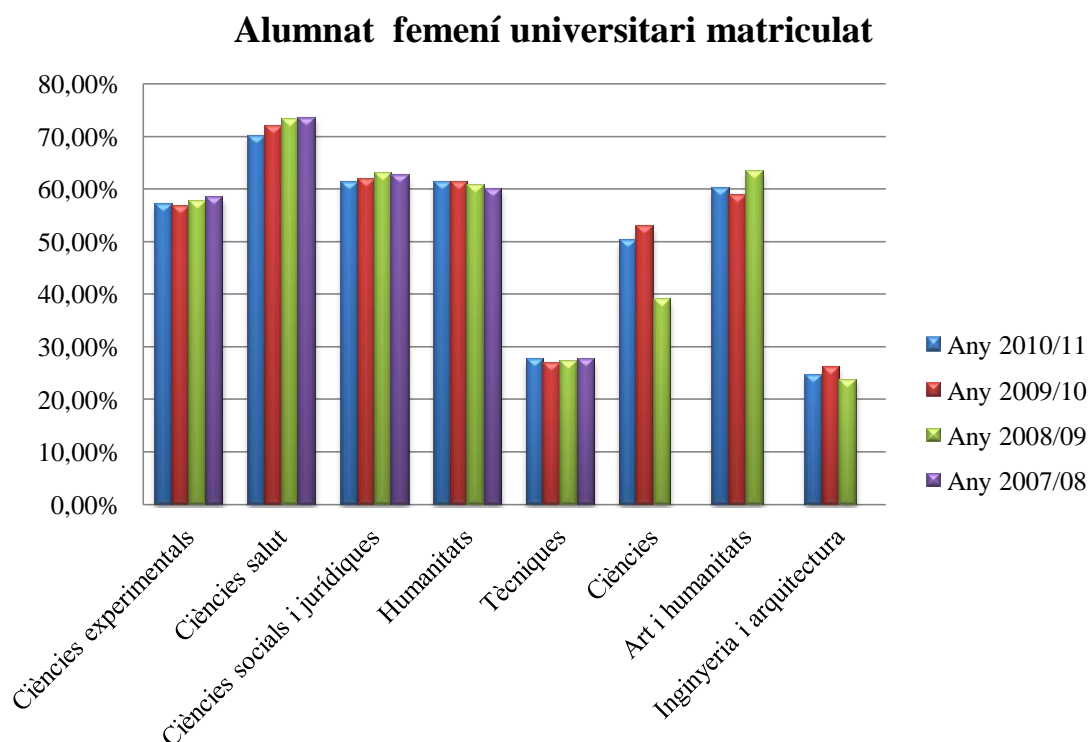

l'alumnat matriculat per sexes durant el curs 2007-2008. S'observa que el % de les dones a partir de l'ensenyança post-obligatòria és més elevada.

Font: Estadística de l'Ensenyança Universitària a Espanya. Curs 2007/08. INE

A continuació s'observa l'evolució del % de les dones matriculades a la universitat segons l'àrea de coneixement. En el curs 2010-2011 el % més elevat de dones era en l'àrea de ciències de la salut, seguit per l'àrea d'humanitats i ciències socials. L'àrea de tècniques, ciències i enginyeria i arquitectura malgrat que el curs anterior havien augmentat, aquest curs acadèmic el % va tornar a disminuir i per tant, són àrees amb poca presència femenina.

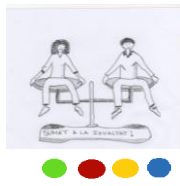

*Font: Elaboració de l' Institut de la Dona a partir de dades de l'Estadística de l'Ensenyança
Universitària. INE*

Treball

L'any 2012 la Secretaria Confederal de la dona de Comissions Obreres (CCOO), va publicar l'informe sindical titulat *las 100 persistentes desigualdades de género en la realidad sociolaboral de las mujeres*¹². Aquest informe detalla les principals desigualtats que pateixen les dones a Espanya tant en el camp laboral com en el social. Si s'analitzen certes dades d'aquest document respecte les desigualtats en l'àmbit laboral es poden extreure les següents conclusions:

¹²http://www.cantabria.ccoo.es/comunes/recursos/5/pub58983_100_persistentes_desigualdades_de_genero_en_la_realidad_sociolaboral_.pdf [En línea]. [Consulta: 18 de diciembre del 2013]

- Hi ha una escletxa de gènere on hi ha més de 2'2 milions d' homes ocupats que dones a Espanya respecte el total de dones actives.
- La majoria d'aquestes dones inactives ho són per motius de cura personal. És a dir, les dones són el 95'8% de la població inactiva que no busca feina com a motiu principal pel fet d'haver-se de fer càrrec dels fills/es, persones malaltes o gent gran.
- Les dones són la majoria de parades en les següents rames: en l'educació, comerç, hostaleria, activitats científiques o tècniques i en activitats de la llar.
- Les dones ocupen el 7'6% dels llocs en el sector de la construcció, en el sector de l'agricultura el 26%, en la indústria el 24% i en el sector serveis el 53'5%. La concentració femenina es centra en cinc rames principals: el comerç, les activitats sanitàries i de serveis socials, a la hostaleria, l'educació i en el sector domèstic. A més, hi ha menys dones en els llocs de direcció que homes.
- La majoria de contractes a temps parcial són de dones, és a dir, el 76% del treball parcial està ocupat per les dones. Els tres motius principals són: perquè no poden trobar un lloc a temps complert, perquè han de cuidar dels infants, persones malaltes o gent gran o perquè no volen treballar a jornada complerta.

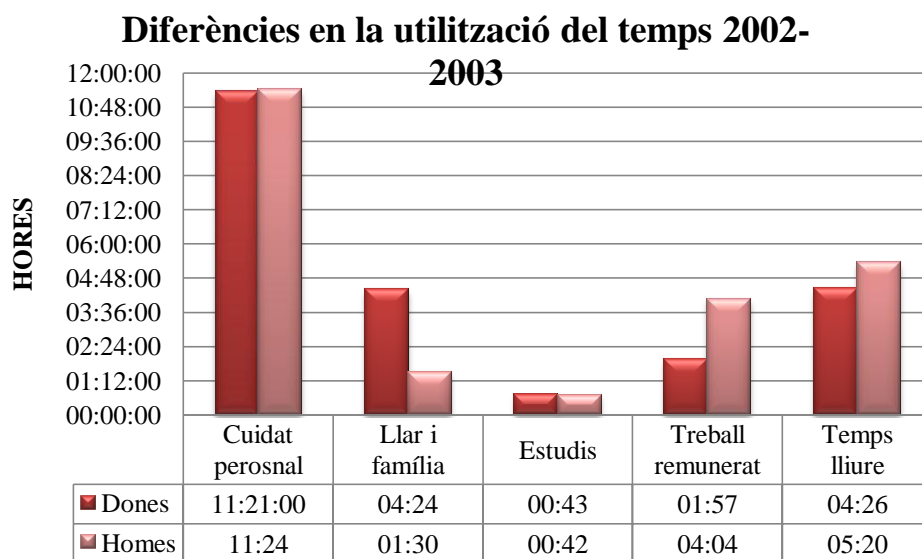
Conciliació laboral

Hi ha una clara diferència entre homes i dones en l'ús del temps. En el següent gràfic s'observa la utilització del temps en les diferents tasques de la vida quotidiana tant en homes com en les dones.

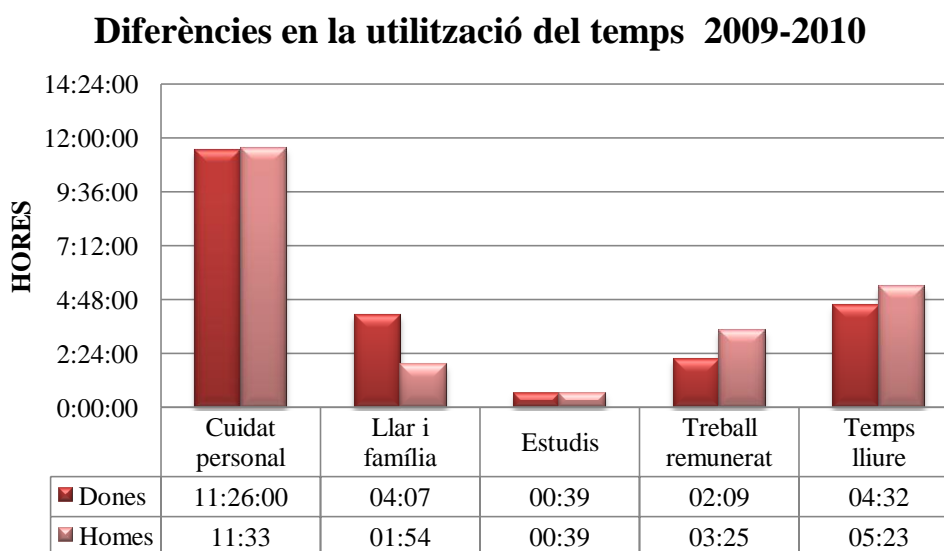
Les dones destinen moltes més hores a les tasques de la llar i la família (4h 7') que els homes (1h 54') l'any 2009-2010. Si es compara amb l'any 2002-2003, el temps de les dones en aquest camp era de 4h 24' i el dels homes 1h 30'. Per tant, en els dos hi hagut un augment del temps destinat a la llar i la família però continua sent molt superior el temps dedicat per les dones. En la utilització del temps

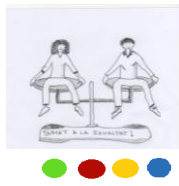
lliure també hi ha una clara diferència entre homes i dones. Les dones destinen 4h 32' i els homes 5h 23'

Font: Enquesta d'ocupació del temps. INE

Font: Enquesta d'ocupació del temps. INE

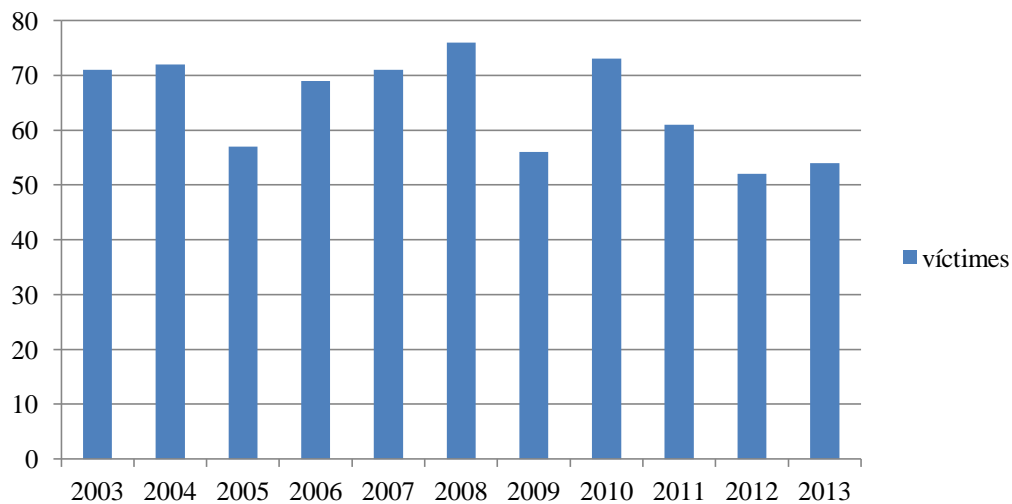

Dades violència de gènere

Segons dades del *Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales y Igualdad*,¹³ el passat any 2013 hi hagut 54 dones víctimes de violència de gènere que han perdut la vida a l'Estat Espanyol. D'aquestes només deu havien presentat una denúncia prèvia.

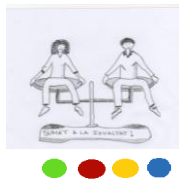
En el gràfic que es mostra a continuació s'observa l'evolució de les víctimes per violència de gènere des de l'any 2003 fins al 2013. És un gràfic que malgrat ser oscil·lant, hi ha poques variacions i les víctimes de violència de gènere en general no han disminuït considerablement.

Gràfic de dones mortes per violència de gènere

Font: Delegació del Govern per a la violència de Gènere.

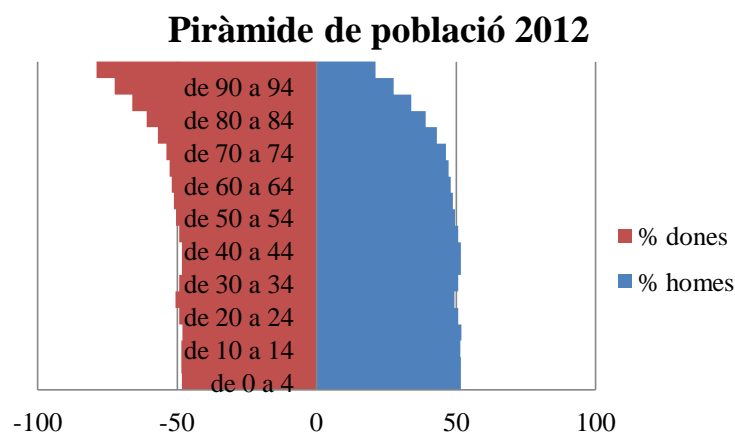
¹³ <http://www.msssi.gob.es/ssi/violenciaGenero/portaEstadistico/home.htm> [En línea]. [Consulta: 19 de desembre del 2013]

3.2.3. Situació actual de les dones a Catalunya

Població i família

Segons IDESCAT l'any 2012 a Catalunya hi havia un total de 7.486.934 persones de les quals 3.687.004 eren homes i 3.799.930 eren dones. Per tant, hi havia més dones que homes. Aquesta diferència és més accentuada en les últimes franges d'edat on el nombre de dones és molt més elevat comparat al dels homes.

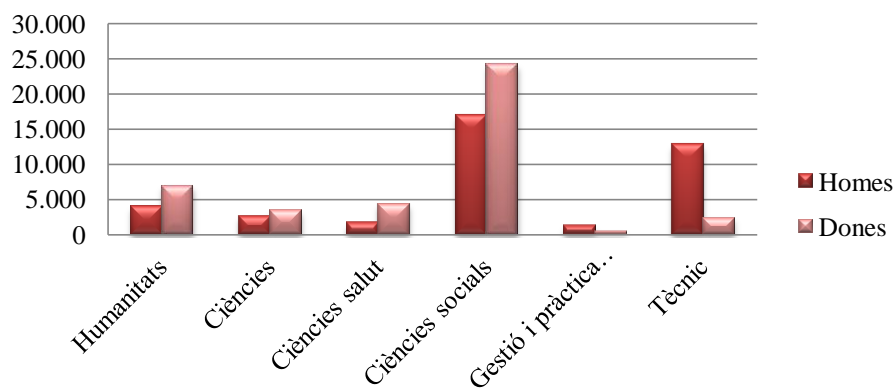
Font: IDESCAT.

Educació

A Catalunya durant el curs 2010/2011 hi havia un total de 83.521 persones matriculades a diplomatures, enginyeries tècniques i arquitectura tècnica. De les dades que es mostren a continuació, s'observa clarament la diferència que hi ha entre nois i noies respecte la gestió i pràctica de l'esport i la part tècnica on majoritàriament es trobaven els nois. Les noies es troben principalment a l'àrea de ciències socials i humanitats.

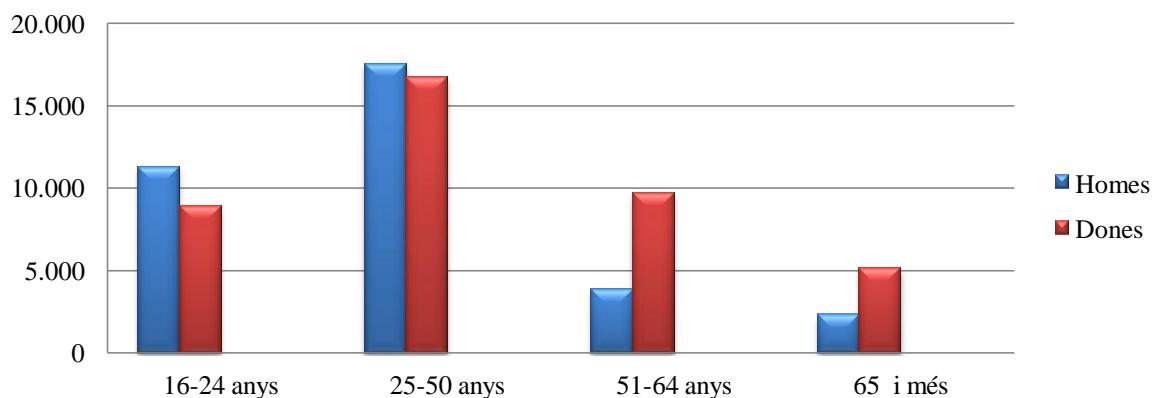
Alumnes universitaris matriculats 2010-2011

Font: Departament d'Economia i Coneixement. Secretaria d'Universitats i Recerca.

Si s'analitza la formació d'adults durant l'any 2011/2012 per sexes s'observa que del total a Catalunya (75.260 persones), 34.914 són homes i 40.346 són dones. Dins de la franja d'edat que hi ha més dones a l'igual que també hi ha més homes, és la franja entre ells 25 i 50 anys. Cal destacar que en la franja de 65 anys i més hi ha 5.097 dones mentre que en els homes només n'hi ha 2.291. Per tant a partir dels 50 anys hi ha més dones en la formació d'adults que homes.

Formació d'adults. Any 2011-2012

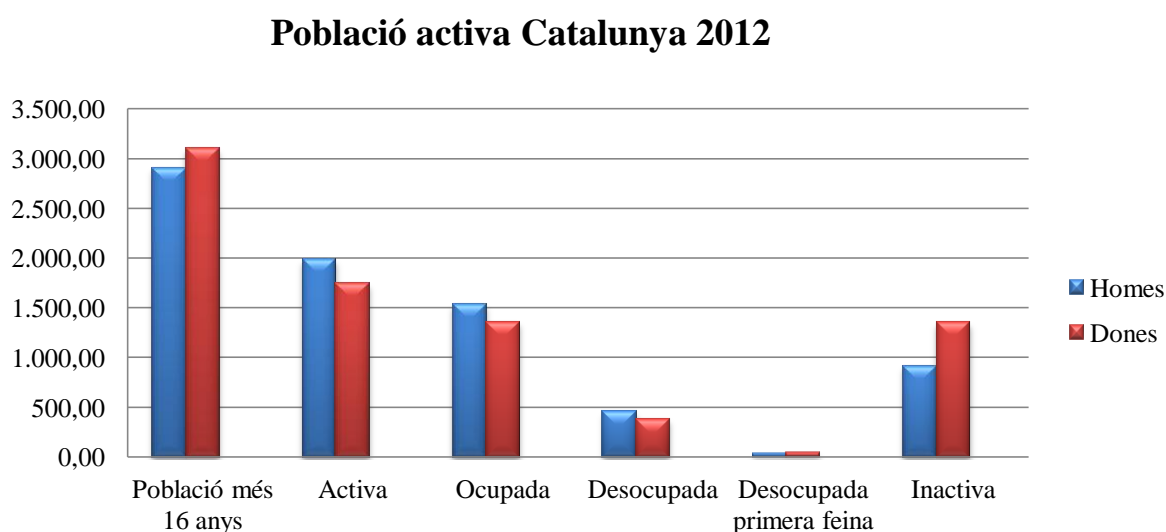

Font: Departament d'Ensenyament. Servei d'Indicadors i Estadística.

Treball

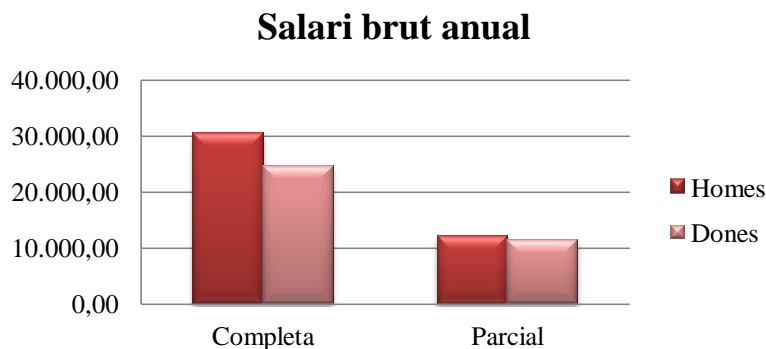
Si s'analitza la situació del treball a Catalunya l'any 2012, s'observa que hi ha més homes actius (1.988'6) que dones (1.746'6), de la mateixa manera que passa si s'observa l'índex d'ocupació. En canvi, si s'analitza la taxa d'inactivitat s'observa que hi ha més dones (1.356'9) que homes (918'3). Per tant hi ha una diferència considerable.

Unitats Milers. Font: IDESCAT.

Per tant, si s'analitza més concretament aquestes dades de l'ocupació femenina, l'any 2012 hi havia un 56'3% de taxa d'activitat en les dones i un 43'9% de taxa d'ocupació.

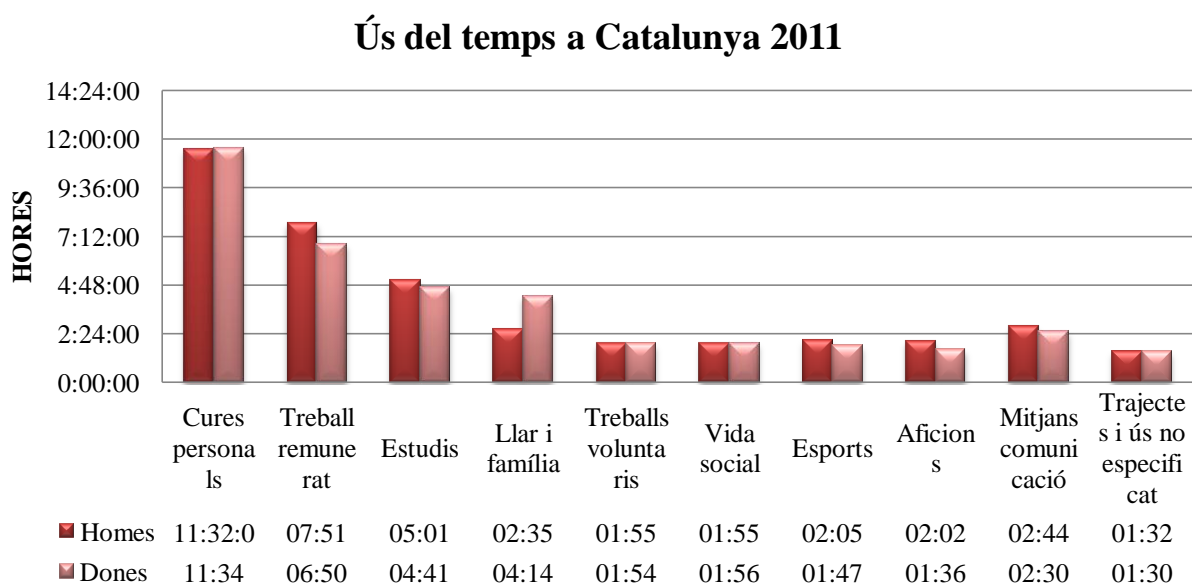
En el gràfic que es mostra a continuació s'observa el salari brut anual per sexe i tipus de jornada a Catalunya l'any 2011. Tant en la jornada completa com en la jornada parcial, les dones tenen un salari brut més baix que els homes.

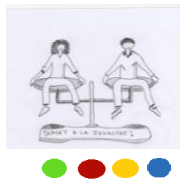
Font: IDESCAT.

Conciliació laboral

En la graella que es mostra a continuació, s'observen les diferències de l'ús del temps a Catalunya entre homes i dones l'any 2011. Les dones destinen unes 4h 14' a la llar i la família mentre que els homes hi destinen 2h 35'. Els homes destinen 7h 51' al treball remunerat mentre que les dones hi destinen 6h 50' i els homes destinen més temps a les activitats d'esport i aire lliure que les dones. Per tant, es pot establir que les dones encara continuen destinant molt més temps a les tasques de la llar que els homes i que aquests tenen més temps per destinar a practicar esport, aficions, estudiar o als mitjans de comunicació.

Font: IDESCAT. Enquesta de l'ús del temps.2010-2011.

Dades violència de gènere

Segons el *Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya*¹⁴, el passat 2013 hi ha hagut 4 víctimes de violència de gènere que han perdut la vida a Catalunya. D'aquestes només una havia presentat una denúncia prèvia. Per tant, malgrat les campanyes publicitàries, la tasca a les escoles, etc. que es fa per conscienciar respecte la violència de gènere, aquesta encara és present a la nostra societat. Molts cops moltes de les dones víctimes no presenten denúncia cap al seu maltractador o la retiren fet que dificulta ajudar-les davant aquesta situació.

3.3. COEDUCACIÓ

3.3.1. Conceptualització

Un cop analitzada la realitat social a partir de les dades comentades anteriorment i abans d'iniciar el disseny del projecte coeducatiu és necessari establir que s'entén per coeducació i a partir de quina línia de treball es plantejarà aquest projecte.

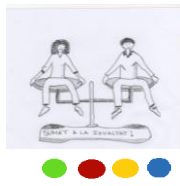
Segons Cremades¹⁵ (1991) “coeducar significa que totes les persones han de ser educades per igual en un sistema de valors, de comportaments, de normes i expectatives que no estigui jerarquitzat per el gènere social”. És a dir, que quan coeduquem volem eliminar el predomini d'un gènere sobre l'altre. Per tant, Cremades estableix que s'ha d'educar partint de la idea de que homes i dones som iguals i per tant, s'ha d'educar d'igual manera independentment del gènere.

Martínez¹⁶ (1998) defineix coeducació com “un procés intencionat d'intervenció a través del qual es potència el desenvolupament dels nens i de les nenes partint de la realitat de dos sexes diferents cap a

¹⁴<http://www20.gencat.cat/portal/site/interior/menuitem.ae4fcfd4376d159dca86da5bb0c0e1a0/?vgnextoid=84db7da2bccb0310VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=84db7da2bccb0310VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextf mt=default> [En línia]. [Consulta: 14 de gener del 2014]

¹⁵ Cremades, M. A. (1991): *Materiales para coeducar*. Madrid. Mare Nostrum.

¹⁶ Martínez, A (1988). *Guía didáctica para una educación no sexista*. Madrid. MEC.

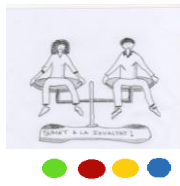

un desenvolupament personal i una construcció social comunes i no enfrontades”. Per tant, Martínez estableix que és evident que homes i dones tenen diferències però aquestes diferències no han de provocar una educació diferent sinó al contrari, hem d'educar als infants de la mateixa forma i que compreguin que les diferències que hi ha entre homes i dones no han de provocar desigualtats i confrontacions entre els dos sexes.

Tal i com defineix Isabel Mata ¹⁷(2002) “la coeducació no significa integrar només les nenes i les dones i donar-los un lloc al món com a persones. Significa també educar als nens i donar-los una oportunitat per tal de que siguin educats emocionalment i afectivament i trencar tòpics i estereotips. No es pot concebre la coeducació sense la participació dels homes”. És a dir, parteix de la base que la coeducació no només s'ha de treballar amb les dones sinó que és molt important fer-ho també amb els homes ja que aquests en alguns casos reben una educació diferent que les dones com per exemple en l'educació emocional. Per tant, per assolir una igualtat real és necessari un treball conjunt entre els dos sexes. Per tant després d'analitzar les diferents visions del concepte de coeducació, es podria definir com l'eliminació de les discriminacions per raó de gènere a través d'una acció basada en la igualtat d'oportunitats entre homes i dones des de la perspectiva de gènere i d'un treball conjunts entre els dos sexes.

A més, la coeducació ha de promoure el treball conjunt entre homes i dones per reforçar el paper de la dona al llarg de la història, eradicar la utilització d'un llenguatge sexista, fomentar la participació de les dones en càrrecs polítics i de direcció, fomentar una igual repartició en les tasques de la llar, fomentar la formació dels homes en els camps de l'educació, humanitats, etc.

¹⁷ Mata, I.(2002).<< *Análisis descriptivo del lenguaje sexista en un texto universitario desde la perspectiva de la coeducación*>>. Eúphoros, núm.4.

3.3.2. Evolució del concepte de coeducació

Per comprendre la necessitat actual de coeducació, és necessari analitzar l'evolució de l'educació al llarg dels anys a l'Estat Espanyol.

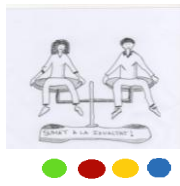
Tal i com expliquen Ana Alario i Rocío Anguita¹⁸ (1999), a mitjans del segle XIX començà l'escolarització de les nenes. Durant la primera meitat de segle, l'educació de les dones de classe mitjana es centrava en una educació on se'ls ensenyava a llegir, escriure, costura, música i dibuix principalment, però dins d'un context privat. És a dir, l'escolarització és limitava a les classes socials més riques, es realitzava en l'àmbit privat i s'ensenyava a les nenes les matèries que es consideraven pròpies de dones com són les arts, la costura, etc.

A la segona meitat del segle, arran de la *Llei Moyano* (1857) començà la incorporació real de les nenes al sistema educatiu. Aquesta escolarització començà a ser obligatòria però amb l'existència d'una escola separada per nens i nenes. Però l'objectiu real d'aquesta escolarització era ensenyar a les nenes a ser submises, bones mares i esposes.

És a dir, s'incorporà les nenes en el sistema educatiu però en aules d'estudi separades dels nens i amb continguts i matèries diferents. Al segle XX es consolidà l'entrada de les dones a l'escola i ja compartint aules amb els nens i deixant enrere una escola segregada. L'any 1910 es va permetre la matriculació de les dones a la Universitat i començà molt lentament ha augmentar-hi la seva presència. Durant aquests anys va començar a sorgir la necessitat de la coeducació, és a dir, que nens i nenes rebessin una igual educació de continguts i de títols. Un dels principals impulsors fou l'Escola Moderna de Ferrer i Guardia.

L'any 1931 el govern de la II República va incloure la coeducació a tots els nivells d'ensenyament. L'any 1934 arran del bienni negre es prohibí la coeducació a l'ensenyament primari. Però, l'any 1936

¹⁸ Alario, A; Anguita, R.(1999). <<¿La mitad de la humanidad forma parte de la diversidad?: el sexismo en las aulas y la coeducación como alternativa>>. Revista interuniversitaria de formación del profesorado, núm. 36.

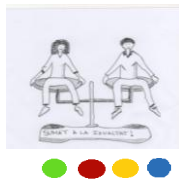
la Generalitat de Catalunya creà el Consell de l'Escola Nova Unificada i tornà a implantar la coeducació. Per tant, es pot establir que Catalunya durant aquells anys fou pionera a desenvolupar una ensenyança igualitària entre nens i nenes.

L'any 1939 es va derogar la coeducació a Catalunya i a la resta d'Espanya i s'implantà el mateix sistema educatiu basat en la separació de sexes a l'aula a excepció de les escoles de menys de trenta alumnes, diferent currículum escolar per nois i noies, etc. És a dir, una educació tradicional basada en la submissió i obediència de les dones i se'ls tornà a inculcar la necessitat de ser bones mares, esposes, se'ls ensenyava a cosir, a com portar una casa, com atendre bé al futur marit, etc. Es deixà enrere l'educació basada en la igualtat entre nens i nenes que s'impulsà a principis de segle.

Al finalitzar el Franquisme, l'any 1970 la nova llei d'educació establia el mateix sistema educatiu per a nois i noies i es tornà a l'escola mixta. Durant l'època de transició es va intentar deixar enrere aquell tipus d'educació i tal i com explica Maria Elena Simón¹⁹ (2010), al segle XXI malgrat els avenços legislatius efectuats durant la transició encara hi ha seqüeles d'una escola i societat de desigualtats, violència i injustícia cap a les dones.

Avui en dia malgrat que el sistema educatiu i la legislació està basada en el principi de la igualtat entre els dos sexes i es basa en l'escola mixta, a la pràctica no s'està aplicant de forma sistemàtica i generalitzada a totes les escoles. Tot i així en els últims anys s'han aplicat grans canvis per redefinir el concepte d'educació en el nostre país com són per exemple la creació i difusió de materials escolars que contemplen les aportacions de les dones a la societat, la revisió dels llibres de text, la implementació de programes que fomenten les professions típiques dels homes a les dones, treballar aspectes referents a la salut, la sexualitat, les tasques de la vida quotidiana en el currículum, etc. Malgrat aquests canvis, és necessari continuar aplicant-los malgrat el context socioeconòmic i polític que s'està vivint en l'actualitat i és necessari continuar introduint aquests canvis per tal d'assolir un

¹⁹ Simón, M.E. (2010). *La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación*. Madrid. Narcea, S.A. de ediciones.

model coeducatiu real. Després d'analitzar la història es pot establir que la igualtat no s'aprèn sola i per això és necessari continuar fomentant continguts, materials, professorat i avaluacions basades en una coeducació real i trencar així amb estereotips i desigualtats encara presents en la nostra societat.

Però, no només és necessari treballar aquesta coeducació a l'escola, sinó que també és necessari treballar-ho des de la família ja que aquesta és la unitat de convivència amb la qual ens agrupem com a persones i que ens transmet uns valors, ideologia, etc. Tal i com apunta Maria Elena Simón (2010) és important l'existència d'aquesta coeducació familiar perquè les desigualtats avui en dia es van reproduint de forma conscient i inconscient en qualsevol tipus de família.

Moltes d'aquestes diferències entre nens i nenes en les famílies es poden observar en aspectes insignificants, com per exemple el color rosa per a les nenes i el blau pels nens, el tipus de joguines, la decoració de l'habitació, el tipus d'activitats extraescolars, el llenguatge, les prohibicions, etc. Per tant, per molt que s'intenti lluitar per una igualtat entre homes i dones s'ha de fer des de tots els àmbits de la vida, és a dir, social, cultural, familiar, etc.

La coeducació familiar existeix però s'ha de continuar treballant ja que encara hi ha molts aspectes a millorar com són per exemple les actituds, els valors, la distribució de les tasques de la llar, les tasques lúdiques, etc que transmet la família ja que l'estil d'aprenentatge familiar marca a les persones en les seves relacions externes i socials.

Per tant, la coeducació familiar s'hauria de basar en la combinació equilibrada de tres principis que són: la diversitat, la llibertat i la igualtat entre nens i nenes. És a dir, la coeducació s'hauria de dur a terme en tots els àmbits de la vida partint de la base que totes les persones som iguals, tenim els mateixos drets i deures independentment del sexe i/o classe social.

3.3.3. Aplicació en l'actualitat

En els últims anys s'han dut a terme diversos projectes coeducatius al nostre país, molts d'aquests però no s'han acabat d'implementar mai de forma real. Actualment es troben molts materials,

projectes i recursos per treballar la coeducació amb els infants però realment hi ha poques escoles que ho estiguin aplicant a causa del difícil moment social, polític i econòmic que està vivint el país.

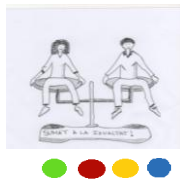
Després d'analitzar diversos materials i projectes coeducatius, m'agradaria destacar-ne uns quants que podrien ser útils per l'enfocament del projecte coeducatiu que es vol dissenyar.

- En primer lloc, es destaca el projecte *Espacios de participación: Guía para familias i centros*²⁰ (2007/2008). Aquest fou un projecte promogut per la Conselleria d'Educació i Ciència d'Astúries i l' Institut Asturià de la dona. Es basa en la coeducació familiar amb la participació dels pares i mares d'alumnes d'educació Infantil, Primària i Secundària però sense la presència dels fills/es. Les sessions foren impulsades per l'AMPA de les escoles i les sessions foren de dos hores aproximadament. Els principals continguts a treballar varen ser la comunicació en la família, els canvis i corresponsabilitats en les famílies, educar per l'oci i l'educació sexual.
- En segon lloc, es destaca la *Guía de género*²¹ (2013) elaborada per la Plataforma d'Organitzacions de la Infància a Madrid. Aquesta és una guia de treball de coeducació per a infants i adolescents. Els principals continguts a treballar són la igualtat de drets, les reflexions sobre rols i estereotips de les dones i els homes, etc a partir de sis sessions.
- En tercer lloc, es destaca les accions i projectes que s'estan duent o s'han dut ha terme a Catalunya.
- Actualment s'està aplicant el projecte de *sensibilització en igualtat de gènere*²² (2013/2014). És un catàleg de recursos de sensibilització que tracta temes sobre corresponsabilitat,

²⁰<http://web.educastur.princast.es/proyectos/espacioparticipacion/archivos/2011/06/EscuelaFamilias.pdf>. [En línia]. [Consulta: 23 de desembre del 2013]

²¹ http://plataformadeinfancia.org/system/files/guiadegenero_version-online.pdf. [En línia]. [Consulta: 23 de desembre del 2013]

²² <http://w110.bcn.cat/fitxers/dona/catalegrecursos2013.925.pdf> [En línia]. [Consulta: 23 de desembre del 2013]

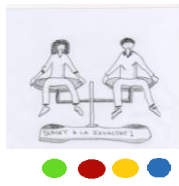

violència de gènere a la publicitat, sexualitat, etc. Aquest material es presta durant un màxim d'un mes als AMPA's, escoles, grups de dones, centres cívics, espais joves, etc que ho sol·licitin prèviament

- Un altre recurs que es va dur a terme a Catalunya és *juga per la igualtat*²³ (2013). Aquest recurs és una campanya de sensibilització de l'Institut Català de les Dones que promou la transmissió dels valors de la igualtat d'oportunitats entre homes i dones a través del temps de joc. Pretén treballar a partir del coneixement de les diferències entre nenes i nenes, el respecte i la lliure construcció del seu projecte vital. Pretén treballar aquests aspectes a través del joc ja que, a través d'aquest es fomenta el creixement personal, relacional i social de les nenes i els nens. La campanya demana no limitar els nens i les nenes a uns rols i a uns determinats jocs i joguines, ja que així quan esdevinguin persones adultes podran tenir un futur més ampli, més lliure i amb més oportunitats o possibilitats. Es tracta de prendre consciència que a través de les joguines i els jocs es poden transmetre patrons i models relacionals dels homes i les dones basats en el respecte i la igualtat d'oportunitats.
- Un altre projecte interessant que es va treballar a Catalunya durant l'any 2012 fou el de l'escola l'Olivar de Castellnou de Bages. En aquesta escola durant el mes de febrer es va estar treballant la coeducació en tots els cursos. A cicle Inicial varen treballar el tema de les joguines, al cicle Mitjà les feines de la casa i els contes populars i a cicle superior què poden fer per canviar l'esport.
- Finalment un altre programa a destacar que s'ha aplicat a Catalunya és el d'Estimar no Fa Mal²⁴ (2013). Aquest pretenia fomentar accions de caràcter pedagògic i/o formatiu encaminades a evitar o reduir la incidència de la violència masclista. El programa s'adreçava a persones joves d'entre 10 i 19 anys, a professionals de tots els àmbits que treballen amb

²³ <http://www.xtec.cat/web/projectes/coeducacio> [En línia]. [Consulta: 23 de desembre del 2013]

²⁴ <http://www.xtec.cat/web/projectes/coeducacio> [En línia]. [Consulta: 3 de gener del 2014]

aquests joves i que poden actuar com a agents preventius, així com a pares i mares. Entre d'altres objectius del programa es pretenia dotar els i les professionals que treballen amb joves adolescents de les competències necessàries per tal que poguessin realitzar accions de prevenció de les situacions d'abús en les relacions de parella, tot promovent la reflexió al voltant dels comportaments abusius vinculats als rols de gènere i als models de feminitat i masculinitat.

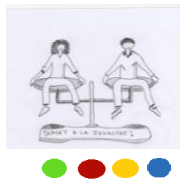
Per concloure aquest apartat m'agradaria destacar que després d'analitzar els projectes i recursos que s'han dut a terme en els últims anys i que s'estan duent a terme es fonamenten principalment en dos línies de treball. És a dir, es troben projectes i recursos destinats únicament a infants i altres destinats únicament a els pares i mares o professionals que treballen amb infants i adolescents.

No es troba material on es treballi conjuntament amb infants i adults diverses temàtiques de la coeducació, com per exemple la igualtat en el llenguatge, en les tasques de la llar, en l'educació emocional, etc. Aquesta és la línia que es vol seguir en aquest projecte ja que d'aquesta forma es treballarà amb els infants però també es fomentarà la conscienciació i es proporcionaran recursos per tal que els pares ho puguin treballar amb els seus infants a la llar i per tant, aquesta coeducació també es dugui a terme en la família.

3.3.4. Línia de treball de la coeducació

La línia de treball que es vol seguir en el plantejament d'aquest projecte parteix des de la visió que malgrat que el sistema educatiu es basa en el principi de la igualtat entre els dos sexes i té com a base l'escola mixta, avui en dia a la pràctica no s'està aplicant de forma sistemàtica i generalitzada a totes les escoles.

En els últims anys s'estan aplicant canvis per redefinir el concepte d'educació en el nostre país com són per exemple la creació i difusió de materials escolars que contemplin les aportacions de la dona a la societat, la revisió dels llibres de text, la implementació de programes que fomenten les

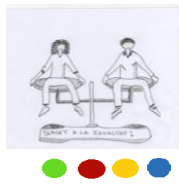

professions típiques dels homes a les dones, el treball d'aspectes referents a la salut, sexualitat, les tasques de la vida quotidiana en el currículum, etc. Malgrat aquests canvis és necessari continuar aplicant-los d'una forma real malgrat el difícil context socioeconòmic i polític que estem vivint com per exemple a partir de programes de conscienciació per part d'associacions de voluntariat que estan realitzant un gran treball en el camp de la igualtat, el treball del concepte de la coeducació en projectes on s'utilitzin materials reciclats per a les activitats, la utilització de llibres de text lliures de conceptes sexistes per diferents anys escolars sense la necessitat de cada any renovar-los, etc.

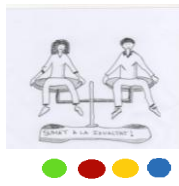
La igualtat no s'aprèn sola i per això és necessari continuar fomentant continguts, materials, etc. basats en una real coeducació i trencar així amb estereotips i desigualtats encara presents en la nostra societat.

Però, no només és necessari treballar aquesta coeducació a l'escola sinó que també és necessari treballar-ho des del context extraescolar i des de la família ja que aquesta és la unitat de convivència amb la qual ens agrupem com a persones i que ens transmet uns valors, una ideologia, etc. Per tant la família és la base de l'educació dels infants de la nostra societat, ja que aquesta transmet valors, creences, opinions, visió crítica de les coses, etc. Tal i com apunta Maria Elena Simón²⁵(2010) és important l'existència d'aquesta coeducació familiar perquè les desigualtats avui en dia es van reproduint de forma conscient i inconscient en qualsevol tipus de família. Per tant, és necessari un treball conjunt entre tota la societat per educar a les noves generacions en la igualtat i la coeducació. Després d'analitzar diversos projectes i materials coeducatius plantejats al nostre país s'ha pogut observar que la coeducació pretén treballar amb els infants o amb els pares però en aquest projecte es planteja treballar-ho conjuntament. Com s'ha explicat, és necessari treballar la coeducació amb les famílies perquè són la base de l'educació dels infants però també és necessari treballar-ho amb aquests. Per tant aquest projecte s'emmarcarà en la combinació d'aquestes dos línies de treball, és a

²⁵ Simón, M.E. (2010). *La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación*. Madrid. Narcea, S.A. de ediciones.

dir, la combinació de la línia de treball de la coeducació amb els infants i la línia de treball de la coeducació a la família. D'aquesta forma es pretindrà transmetre la coeducació als infants però també als pares i que aquests en el context familiar puguin continuar inculcant aquests continguts als seus fills/es. És important aquest treball conjunt perquè d'aquesta forma es fomenta que els infants rebin el mateix tipus d'educació basada en la igualtat, respecte i la no discriminació al context familiar i fora d'aquest com per exemple l'escola, espais, casals, etc. Aquest projecte pretindrà treballar amb els pares i els seus fills/es els mateixos continguts coeducatius dins el context del lleure o extraescolar i des d'una participació conjunta dels dos sexes. A més, és important que la participació de les famílies en aquest projecte sigui en tot moment voluntària ja que la coeducació perquè realment funcioni no és pot imposar a les famílies. Ha de ser quelcom que els participants hi creguin i estiguin motivats per educar els seus fills/es des de la base de la igualtat de sexes i el respecte.

4. INTERVENCIÓ EDUCATIVA

4.1. FINALITAT DEL PROJECTE

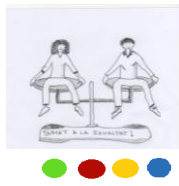
La finalitat general d'aquest projecte és contribuir a la conscienciació de les desigualtats i discriminacions que pateixen les dones en la nostra societat a partir d'un treball conjunt entre pares i mares i els seus infants en un entorn extrascolar per tal de fomentar així una educació igualitària entre nens i nenes tant en l'àmbit extraescolar com a la llar.

Durant el transcurs d'aquest projecte es pretendrà proporcionar als pares i mares una visió crítica de la situació, la creació d'un espai de reflexió, a més de proporcionar-los els recursos necessaris per basar el model d'educació dels seus infants en la coeducació. A més, s'intentarà que els infants prenguin consciència de les desigualtats a partir del joc i del temps lúdic i per tant, s'intentarà que aprenguin un model relacional entre nens i nenes basat en la igualtat per tal que vagin formant-se per a una futura vida adulta basada en la igualtat i per tant, formar així les noves generacions en un model real d'igualtat i eradicar les desigualtats presents encara avui en dia.

Per tal de contribuir a l'assoliment d'aquestes finalitats, el projecte es desenvoluparà en sessions separades entre els infants i els pares, i d'altres sessions on participaran tota la família junta. Amb la finalitat de treballar separatament els continguts a cada nivell i posteriorment un cop ja estiguin interioritzats fer-ho conjuntament.

4.2. POBLACIÓ DIANA

Aquest projecte va dirigit a pares i mares i els seus infants que cursen Educació Primària, més concretament, infants entre vuit i dotze anys que voluntàriament vulguin participar en un projecte coeducatiu. Aquest projecte pot ser implementat i impulsat des de diverses associacions, entitats, etc com per exemple des de l'AMPA de l'escola, espais, casals d'infants, ajuntament, etc. Les sessions

tindran un màxim de deu famílies participants, ja que la metodologia que és vol aplicar és una metodologia experiencial i en grups reduïts.

L'edat dels infants es limita entre els vuit i els dotze anys ja que són infants amb característiques semblants en el seu nivell de desenvolupament cognitiu, emocional, etc. Segons la guia *créixer en família*²⁶ les principals característiques dels infants dels vuit als dotze anys són les següents:

Desenvolupament motriu i perceptiu

En aquesta etapa s'assoleix plenament el control corporal, és a dir, saben reconèixer perfectament tots els elements del cos, l'esquema corporal, etc. L'activitat física els ajuda a descarregar l'energia i a controlar-se. Han assolit totes les capacitats manipulatives treballades en l'etapa anterior a l'igual que la consolidació de les nocions espacials. Tenen la necessitat de demostrar les habilitats que han adquirit i perfeccionat.

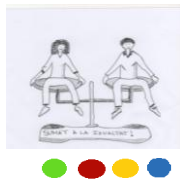
Desenvolupament cognitiu

En aquesta etapa es consoliden les operacions concretes i el pensament comença a ser lògic. És a dir, comencen a tenir la comprensió lògica de les causes i efectes i comencen a distingir allò fantàstic d'allò real. Comencen a desenvolupar la capacitat d'expressar opinions, demanar explicacions, etc. Assoleixen plenament el joc simbòlic i tenen la necessitat de jugar amb altres infants i la capacitat d'organitzar i respectar les regles del joc. En aquesta etapa a més, comencen a identificar-se amb el propi gènere.

Desenvolupament del llenguatge

En aquesta etapa s'assoleix un bon llenguatge parlat, de lectura i escriptura. Tenen interès pels contes

²⁶http://www20.gencat.cat/docs/bsf/01Departament/08Publicacions/Ambits%20tematics/Families/27creixerfamilia612/cr eixer_familia_6_12.pdf [En línia]. [Consulta: 10 de gener del 2013]

com en l'etapa anterior però en aquesta tenen més interès per llegir-los sols/es. A més donen molta importància a l'organització del temps i de l'espai.

Desenvolupament social

En aquesta etapa saben reflexionar envers ells mateixos, els seus pensaments i els seus sentiments. A més comencen a identificar els sentiments dels altres i saber-los escoltar. Desenvolupen processos de socialització i d'individualització. És a dir, donen molta importància al grup d'iguals però també es saben reconèixer com a individus dins el grup.

Les relacions amb els iguals molts cops es basen en la competitivitat. A més, comencen adquirir el rol sexual dins al grup i comencen a aparèixer emocions com per exemple la ira, la curiositat, la por, etc. En aquesta etapa s'amplien les responsabilitats en les tasques domèstiques de la família.

4.3. CONTINGUTS

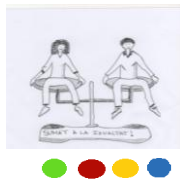
A partir de l'anàlisi de les desigualtats que pateixen les dones en la nostra societat i de l'anàlisi de la situació de la coeducació i les principals formes en les quals s'està treballant actualment en el nostre país, es plantejaran els principals blocs o temàtiques que es pretenen abordar en aquest projecte coeducatiu.

4.3.1. Bloc usos del temps en la vida quotidiana

El primer bloc pretén treballar els usos dels temps en la vida quotidiana. Dins d'aquest bloc es treballarà principalment la distribució de les tasques de la llar, els horaris de repartició de les tasques i com gestionar millor el temps per tal de fomentar una millor igualtat en la vida quotidiana.

Tal i com explica Sabaté, Rodríguez i Díaz²⁷ (1995) la utilització del temps en les tasques obligatòries de la llar limita les possibilitats de realitzar altres activitats i per tant, la vida quotidiana està estructurada per un conjunt de ritmes i rutines. És a dir, les dones destinen gran part del seu

²⁷ Sabaté, A.; Rodríguez, J. M.; Díaz, M. A. (1995). *Mujeres, espacio y sociedad*. Madrid. Ed. Síntesis.

temps en les tasques de llar i per tant, disposen de menys temps per dedicar a les seves aficions, a elles mateixes, etc.

Com s'ha pogut observar en les dades comentades anteriorment hi ha una clara desigualtat en la utilització del temps entre homes i dones. Aquesta desigualtat està més accentuada en les tasques de la llar. Actualment a Catalunya les dones hi destinen una mitjana de quatre hores i dinou minuts al dia i els homes una mitjana de dos hores i trenta-cinc minuts al dia segons dades de l'any 2011.

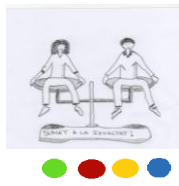
Tal i com apunten els autors/es mencionats, les dones han de compaginar les responsabilitats domèstiques amb el treball remunerat i per tant, fan una doble jornada de treball en molts casos. Per tant, és necessari treballar aquest bloc de l'ús del temps en la vida quotidiana per tal d'intentar disminuir aquesta desigualtat molts cops oculta però present en la nostra societat.

Segons Sol Ruiz i Irene Bajo García²⁸ (2006) en els últims anys hi ha hagut una progressiva incorporació de la dona al món laboral però en canvi no hi ha hagut una incorporació de l'home a les tasques de la llar en general. És a dir, en els últims anys la dona ha començat a treballar fora de casa però ha de continuar de realitzant les tasques de la llar ja que en molts casos els homes continuen sense realitzar-les. Per solucionar aquesta evident desigualtat és necessari fer-ho des del marc legislatiu, social i cultural, és a dir, cal un canvi en tota la societat.

Tal i com apunta M. Ángeles Díaz²⁹ (1992) una forma de treballar aquests aspectes és a partir de la realització d'un diari d'activitats que permeti analitzar les tasques que realitzen tots els membres de la família al llarg del dia per posteriorment analitzar-ne els resultats obtinguts. Per tant, el treball d'aquest bloc tindrà com a base aquest plantejament, és a dir, primer la conscienciació de la situació

²⁸ Ruiz, S; Bajo, I (2006). *Conciliación de la vida familiar y laboral*. Feminismo/s: revista del Centro de Estudios sobre la Mujer de la Universidad de Alicante, Nº 8.

²⁹ Bosque, J.[et al.] (1992). *Prácticas de geografía de la percepción y de la actividad cotidiana*. Vilassar de Mar. Oikos-tau, DL.

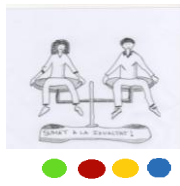
i després l'establiment d'estratègies per a millorar-ho.

4.3.2. Bloc de formació i estudis

El segon bloc a treballar en aquest projecte és el de formació i estudis. Tal i com s'ha pogut observar en l'anàlisi de la situació de la dona hi ha una clara diferenciació en el tipus d'estudis i de treball que realitzen els homes i les dones en la nostra societat. A més, si s'analitza el currículum escolar molts cops no s'estudien o no es remarca el paper que han tingut les dones en la societat i s'utilitza un llenguatge sexista en molts materials educatius com llibres de text, contes, etc.

Per tant, dins d'aquest bloc es treballarà principalment tres aspectes; els estudis, el reconeixement del paper de la dona en la nostra societat i el llenguatge no sexista. És necessari treballar el tipus d'estudi entre homes i dones perquè hi ha una clara diferenciació entre el treball i estudis que elegeixen els homes i les dones. En les dades que s'han analitzat hi ha poca presència de les dones en el camp de les enginyeries de la mateixa manera que hi ha poca presència dels homes en el camp social o humanístic. S'ha de fomentar i trencar amb els mites existents en la nostra societat respecte les professions que han de tenir homes i dones. Per tant, es treballaran aquests contingut partint de la base de la necessitat de trencar amb els estereotips presents respecte les professions. En segon lloc es treballarà el contingut del paper de la dona en la nostra societat. Com explica Edda Sant i Joan Pagès³⁰ (2011) les dones sempre han estat invisibles en l'ensenyança de la història, ciència, literatura, art, etc. Tal i com plantegen creuen que hi ha tres possibles causes del perquè no s'estudia el paper de la dona. Primerament perquè la història que s'estudia a les aules és la política principalment i en aquesta sempre hi hagut menys presència femenina. Seguidament perquè en la història social molts cops les dones han firmat de forma anònima o a través de pseudònims per tal de poder-hi participar i finalment perquè moltes de les dones que sempre s'han donat a conèixer han aparegut com a personatges històrics, és a dir, princeses, reines o bruixes. És a dir, és necessari

³⁰ Sant, E; Pagès, J. (2011). << ¿Por qué las mujeres son invisibles en la enseñanza de la Historia? >>. Historia y Memoria, núm. 3.

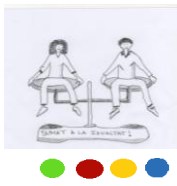
recuperar la memòria i reforçar el paper de les dones de la nostra societat ja que és una forma de reconèixer la importància que han tingut i tenen les dones i servirà per trencar l'estereotip que totes les dones abans es limitaven a cuidar dels fills/es, la llar i el marit. És una forma de reforçar la presència de les dones en el camp de la política, art, ciència, etc i per tant, fomentar que per triomfar o dedicar-se en aquests camps també ho poden fer les dones malgrat que molts cops no se'ls hi ha reconegut. Per tant, es treballarà aquest contingut en primer lloc reflexionant respecte el paper que han tingut i tenen les dones i posteriorment es descobriran moltes d'aquestes dones oblidades. En tercer lloc, es treballarà el contingut del llenguatge no sexista ja que avui en dia en llibres, mitjans de comunicació, etc encara és present el llenguatge sexista i per tant, no es fomenta una igualtat real entre homes i dones.

Tal i com s'explica en el document *Llenguatge i comunicació no sexistes*³¹ el llenguatge és una construcció social i malgrat els avenços realitzats avui en dia encara s'utilitza un llenguatge sexista. El català com les altres llengües romàniques tal i com s'explica en el document *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*³² (2005) és una llengua de gènere, és a dir, els substantius, adjectius, etc varien segons el gènere. Molts cops s'utilitza el masculí com a valor genèric, és a dir, s'interpreta que aquella paraula inclou tant els homes com les dones. En la vida quotidiana es duu a terme de forma inconscient ja que és el que hem après des de petits i el que ens transmeten a través de molts mitjans de comunicació, llibres, etc.

Aquest fet ajuda que molts cops no es destaquï o es doni menys importància a les dones que als homes i per tant, no fomenta la presència de les dones i es reforça inconscientment la inferioritat de les dones respecte els homes.

³¹ Centre Dolors Piera d'Igualtat d'Oportunitats i Promoció de les Dones. *Llenguatge i comunicació no sexistes*. Genuïnes 5. Universitat de Lleida

³² Secció d'Assessorament de la Secretaria de Política Lingüística (2005). *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*. Criteris Lingüístics 6, Generalitat de Catalunya.

En el projecte s'intentarà treballar aquest punt partint de les idees comentades, és a dir, primer s'intentarà conscienciar respecte el llenguatge no sexista i posteriorment proporcionar estratègies per reforçar-lo.

4.3.3. Bloc del lleure

En aquest tercer bloc es pretendrà treballar la igualtat en el temps de lleure ja que, com s'ha comentat amb anterioritat, molts cops les activitats, esports, etc que realitzen nens i nenes són diferents perquè s'associa determinades activitats als nens i altres a les nenes.

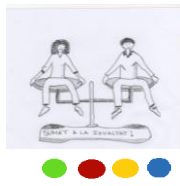
Tal i com explica Maria Elena Simón (2010) moltes de les desigualtats entre homes i dones es van reproduint inconscientment en el tipus de joguines, activitats extraescolars, etc que realitzen nens i nenes. Més concretament es treballarà les joguines, els tipus d'esport i els contes.

Tal i com explica Espinar³³ (2007) la venda de joguines en els mitjans de comunicació es realitza a partir de clares diferències en funció del gènere al qual vol anar destinat. A més, a partir de l'estudi realitzat per Browne³⁴ (1998) es determina que els anuncis de joguines destinades al gènere masculí es projecten des d'una vessant més agressiva, de major control que els del gènere femení. A més, segons Martínez, Nicolás i Salas³⁵ (2013) en les joguines existeixen uns valors diferenciats clarament pel gènere. Alguns dels conceptes vinculats al gènere femení són el de la bellesa, maternitat, realització de tasques de la llar, seducció, etc que s'expressen a través de les nines, jocs de cuina, etc.

³³ Espinar, E. (2007). *Estereotipos de género en los contenidos audiovisuales infantiles*. Comunicar, 29.

³⁴ Browne, B. (1998). *Gender Stereotypes in Advertising on Children's Television in the 1990s: A Cross-national Analysis*. Journal of Advertising, 27.

³⁵ Martínez, E; Nicolás, M; Salas, A. (2013). <<La representación de género en las campañas de publicidad de juguetes en Navidades (2009-12)>>. Comunicar: Revista científica iberoamericana de comunicación y educación, núm. 41.

En canvi, els conceptes vinculats al gènere masculí són les habilitats, el desenvolupament físic, el poder i la força a través de les joguines com cotxes, figures d'acció, etc. Malgrat que també existeixen conceptes en les joguines vinculats als dos gèneres com són la diversió, la individualitat o l'educació. Per tant, està clar que existeix una clara diferenciació en el tipus de joguines destinades als nenes i a les nenes. La majoria de joguines destinades a les nenes estan vinculades amb les principals discriminacions que pateixen les dones com són que les dones s'han de fer càrrec de la cura dels fills, de les tasques de la llar, etc i s'interpreta que si des de petites se'ls ensenya a jugar amb aquests conceptes de grans seran unes bones mares, sabran cuidar de la llar, etc.

Per tant, s'intentarà destruir aquests mites respecte el tipus de joguines que han de jugar els nens i les nenes per posteriorment conscienciar els participants de la importància d'educar els infants a través de la igualtat i que una forma de fer-ho és a partir de les joguines. En segon lloc es treballarà el tipus d'esport que realitzen nens i nenes ja que molts cops està marcat pel tipus de gènere.

Tal i com s'explica en l'article *mujer, deportes y medios de comunicación*³⁶ (2007), la dona tradicionalment ha estat exclosa de la pràctica esportiva. Tal i com defensa Garcia³⁷ (1990) han existit estereotips i falses concepcions que han limitat la participació de la dona als esports.

Actualment la presència de la dona als esports encara està marcada pels prejudicis i els estereotips que no afavoreixen la coeducació. Els esports com el futbol, els esports de motor, la lluita, etc han estat vinculats al gènere masculí ja que són esports vinculats a la força, superioritat, etc. En canvi els esports com la dansa, ballet, natació sincronitzada, etc són dels pocs esports que al llarg de la història han estat vinculats a les dones ja que es considera que expressen sensibilitat, sensualitat, etc, és a dir, característiques considerades pròpies de les dones. A més, en els últims anys els mitjans de

³⁶Latorre, A [et al].(2007). *Mujer, deporte y medios de comunicación*. Lecturas: Educación física y deportes. Nº. 106.

³⁷ García, M. (1990). *Aspectos sociales del Deporte. Una reflexión Sociológica*. Madrid. Alianza - Consejo Superior de Deporte.

comunicació no han ajudat gaire a impulsar la presència de la dona en els esports, ja que si s'analitza la presència dels esports masculins respecte els femenins en els mitjans de comunicació la presència femenina és pràcticament nul·la.

Per tant, en aquest projecte es pretindrà treballar la destrucció dels mites respecte la dona i els esports amb la finalitat de conscienciar que els esports no han d'estar vinculats al gènere i que aquest fet ha estat i és una construcció social que a impedit i impedeix una igualtat real.

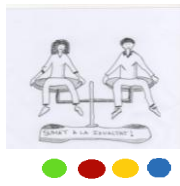
En tercer lloc en aquest bloc es treballaran els contes. Si s'analitza els principals contes infantils es pot observar que en la majoria d'aquests hi ha un contingut sexista però que molts cops no en som conscients. A partir de l'estudi que va realitzar la *Unió Europea*³⁸ (1998) es va poder observar que en la majoria de contes infantils hi apareixen reis tirants, reines passives, princeses belles, etc. És a dir, tal i com s'explica en la guia *de contes i literatura infantil no sexistes*³⁹ la majoria de contes transmeten una sèrie de característiques i de rols en funció del sexe dels protagonistes. En la majoria de contes el gènere masculí transmet independència, seguretat, agressivitat, valentia, etc. En canvi, el gènere femení transmet inseguretat, tendresa, sensibilitat, por, etc.

La transmissió d'aquestes característiques fomenten l'aprenentatge que els nens no han de ser sensibles, que no poden expressar els sentiments, que han de ser valents, etc. En canvi, fomenten que les nenes han de ser menys autònomes, que han de dependre dels homes, que han d'expressar les emocions, etc. A més, el contingut sexista de molts contes tal i com explica Adela Turín⁴⁰ (1995), està reforçat per les il·lustracions que hi apareixen ja que reforcen el contingut que transmet el text. Per tant, l'objectiu principal ha treballar en aquest projecte respecte els contes és, en primer lloc,

³⁸ Association Européenne du côté des filles. (1998). Investigation "*Attention Album!*". París.

³⁹ Centre d'Informació i Recursos per a les Dones. Biblioteca Central de Cornellà de Llobregat. *Guia de contes i literatura infantil no sexista*.

⁴⁰ Turín, A. (1995). *Los cuentos siguen contando Algunas reflexiones sobre los estereotipos*. Madrid. Hora y horas.

conscienciar de la presència d'aquests estereotips sexistes en la literatura infantil i posteriorment proporcionar les eines necessàries per identificar els continguts sexistes en els contes a més, de donar a conèixer diversos contes no sexistes.

4.3.4. Bloc de l'expressió de les emocions

En aquest bloc es pretén treballar l'expressió de les emocions. Com s'ha comentat anteriorment als nens se'ls transmet que pel fet de ser nens no han d'expressar les emocions que senten en públic i en canvi, es transmet que les nenes sí que poden expressar lliurement les seves emocions.

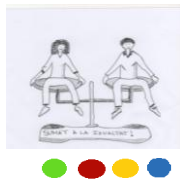
Segons Bisquerra⁴¹(2009) les emocions són un estat complex de l'organisme que es caracteritza per una excitació o pertorbació que predisposa a una resposta organitzada. Per tant, les emocions són fenòmens psicològics que ens ajuden a adaptar-nos a les diferents situacions.

Les emocions tenen un paper molt important en la relació entre un mateix i amb els altres ja que ens permeten defensar-nos dels estímuls nocius o aproximar-nos a estímuls gratificants o de recompensa, fan que les respostes de l'organisme davant ocasions siguin polivalents i flexibles, mantenen la curiositat i el descobriment del nou, tenen un paper molt important en el procés de raonament i en la forma de prendre decisions, entre altres.

Les emocions es poden classificar en funció de si són positives (alegria, felicitat,etc), negatives (ira, por, tristesa, etc) o ambigües (sorpresa, esperança, impaciència, etc). A més, segons Damásio⁴² (2000) també existeixen les emocions socials com per exemple serien la culpa, la vergonya, l'enveja, la simpatia, etc. Per tant, és important que a tots els éssers humans, independentment del sexe, des de petits se'ns ensenyi i se'ns permeti expressar emocions, sentiments, etc per tal de poder afrontar i adaptar-nos a les diferents situacions que es van vivint.

⁴¹Bisquerra, R. (2009). *Psicopedagogía de las emociones*. Madrid. Síntesis.

⁴² Damásio, A. (2000). *The Feeling of What Happens: Body and Emotion in the Making of Consciousness*, Harvest Books.

Tal i com explica Maria José Malpica⁴³ (2011) hi ha clares diferències entre homes i dones respecte l'atenció i percepció de les emocions. Per tant, és necessari que per tal de superar aquestes desigualtats s'han d'educar els infants de la base de l'educació emocional, independentment del seu gènere.

L'educació emocional és un procés educatiu, continu i permanent que pretén potenciar el desenvolupament emocional com a complement indispensable del desenvolupament cognitiu. Goleman⁴⁴(1996) defineix la intel·ligència emocional com la forma d'interactuar amb els altres tenint en compte els sentiments i per tant, tenint el control dels impulsos, empatia, autoconsciència, etc. Per poder desenvolupar aquesta intel·ligència emocional en les relacions amb els altres és necessari conèixer les pròpies emocions i saber gestionar-les per posteriorment poder conèixer les de l'entorn.

Per tant, en aquest projecte es pretendrà treballar el coneixement de les principals emocions que té un mateix i les dels altres independentment del gènere, reforçant així la idea de la importància que als infants se'ls ha de permetre expressar qualsevol tipus d'emoció i ensenyar-los a gestionar-les.

4.4.OBJECTIUS

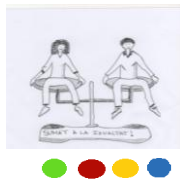
A continuació es detallen els objectius generals de cada bloc de continguts que es pretenen assolir en aquest projecte. En l'apartat de les activitats, en cada activitat es detallen objectius més específics, tant per als pares com per als infants, per tal de fer possible l'assoliment d'aquests objectius generals.

Objectius generals:

Bloc 1: Usos del temps en la vida quotidiana

⁴³ Malpica, MJ. (2011). *Emociones, género, cuerpo y educación: una asignatura pendiente*. Logros y retos: Actas de III congreso universitario nacional Investigación y género.

⁴⁴ Goleman, D. (1996). *Inteligencia emocional*. Barcelona. Kairós.

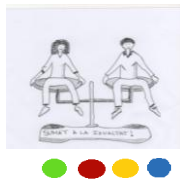
1. Identificar les desigualtats entre homes i dones en la vida quotidiana i la llar.
2. Reflexionar envers la distribució de les tasques de la llar en cada família.
3. Adquirir estratègies per a la redistribució de les tasques quotidianes.
4. Reforçar actituds d'igualtat, respecte, etc entre homes i dones.

Bloc 2: Formació i estudis

1. Identificar els principals mites respecte la formació i feines de les dones i homes.
2. Reflexionar envers els estudis i feines destinades als homes i a les dones.
3. Prendre consciència del paper de la dona al llarg de la història.
4. Conèixer la importància del llenguatge no sexista en la nostra societat.
5. Aplicar estratègies per la utilització d'un llenguatge no sexista en les famílies.

Bloc 3: Lleure

1. Reflexionar envers la presència de joguines sexistes en la nostra societat i la influència que tenen aquestes en els infants.
2. Conèixer diversos tipus de joguines no sexistes per als infants.
3. Identificar els principals mites respecte els esports d'homes i dones.
4. Reflexionar envers la participació de les dones en tots els esports i la seva presència en els mitjans de comunicació.
5. Identificar les principals característiques sexistes dels contes infantils.
6. Adquirir recursos materials per la utilització de contes no sexistes als nostres infants.

Bloc 4: Expressió de les emocions

1. Conèixer els diferents tipus d'emocions.
2. Entendre la importància del treball de les emocions en nens i nenes.
3. Adquirir estratègies d'expressió emocional.

4.5.METODOLOGIA

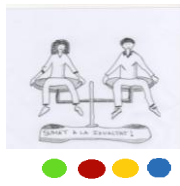
En aquest projecte es pretén seguir la metodologia experiencial malgrat ser una corrent de treball tal i com explica Maria José Rodrigo⁴⁵ que s'utilitza per reforçar les famílies amb risc psicosocial. Es considera adequat adoptar algunes de les característiques d'aquesta corrent al projecte coeducatiu com per exemple que les famílies puguin analitzar, identificar i reflexionar sobre les seves idees, sentiments i accions de la vida quotidiana tenint en compte les seves creences i idees prèvies, el treball en grups reduïts per tal de fomentar aquesta reflexió, utilitzar una sèrie de serveis (transport, guarderia dels altres fills/es, etc) per fomentar l'assistència, etc.

La funció de l'educador/a serà la de fomentar la participació activa de totes les famílies, acompanyant-les en la reflexió i anàlisi d'episodis de la seva vida quotidiana. A més a més, de regular el clima emocional del grup i proporcionar-los estratègies per treballar la coeducació.

Durant el projecte es desenvoluparan una sèries de tècniques específiques, entre d'altres es destaquen:

- Discussió dirigida o debat: Consisteix a discutir sobre un tema entre tots els membres del grup. El tema a discutir ha de ser present en la seva vida quotidiana per tal de que puguin reflexionar i opinar des de l'experiència.

⁴⁵<https://web.oas.org/childhood/ES/Lists/Recursos%20%20Estudios%20e%20Investigaciones/Attachments/27/20.%20Educaci%C3%B3n%20parental%20para%20promover.PDF> [En línea]. [Consulta: 25 de gener del 2014]

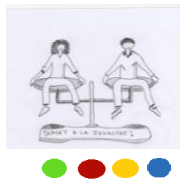

- Estudi de casos: És una descripció detallada d'una situació concreta (real o fictícia) sobre la qual es demana als participants que, en grup gran o petits grups, analitzin i reflexionin sobre els factors, causes, etc de la situació. A més, s'ha de ficar en comú i n'han de treure conclusions.
- Role playing: Consisteix a representar una situació (un cas concret) perquè es prengui consciència i es compregui millor la situació en la vida real. L'objectiu esmentat s'aconsegueix no només en els qui representen els rols, sinó a tot el grup que actua com a observador participant per la seva compenetració en el procés. Els actors transmeten al grup la sensació d'estar vivint el fet com si fos en la realitat.
- Compromís: Experiències de transferència d'aprenentatges adquirits en el grup a la vida família, és a dir, les famílies s'han de comprometre a dur a la pràctica el que han après. Alguns exemples són reflexionar sobre les actuacions pròpies i buscar una alternativa, seleccionar una activitat a realitzar amb els seus fills/es a la llar, implementar estratègies a la vida quotidiana, etc.

El projecte constarà de catorze sessions; la primera estarà destinada a la cohesió i coneixença del grup a més a més, de la presentació del projecte. Les altres dotze sessions serviran per treballar els continguts comentats anteriorment. Per treballar cada bloc de continguts, es realitzaran tres sessions. Finalment, l'última sessió servirà per acomiadar el treballar realitzat. És important que es realitzi un intercanvi d'opinions respecte el procés i els resultats del projecte entre les famílies i educadors/es. Aquesta sessió servirà per avaluar el projecte i per a motivar a les famílies per continuar treballant la coeducació.

Al finalitzar cada bloc de continguts, l'educador/a proporcionarà activitats complementàries a les famílies per tal de que puguin continuar treballant els coneixements adquirits en l'àmbit familiar si volen.

Les sessions es duran a terme de forma periòdica un cop a la setmana en grups de com a màxim deu famílies. La durada serà d'una hora i mitja, estructurada de la següent forma: la primera hora es

destinarà a treballar els continguts per separat, és a dir, els pares amb un educador/a i els fills amb un altre. La mitja hora restant es destinarà a treballar conjuntament i a compartir les reflexions de la primera hora. Si fos necessari per qüestió d'organització es podria suprimir aquestes sessions conjuntes i aplicar les activitats del projecte només als infants o als pares per separat malgrat que no es recomana.

L'hora i el dia de les sessions es consensuarà amb les famílies per tal que el projecte s'adapti a les seves necessitats i d'aquesta manera facilitar la seva implicació i participació en el procés. Si és necessari les sessions separades entre pares i infants es poden implementar en dies diferents i per tant, només seria necessari la presència d'un professional.

Per tal de facilitar la participació durant el projecte, es proposarà posar a l'abast de les famílies un servei de guarderia amb un voluntari/a que es faci càrrec dels altres fills/es que no tinguin l'edat per participar en el projecte.

Per tant, el nombre de professionals és entre un i dos educadors/es per a realitzar les sessions i un voluntari/a que es farà càrrec del servei de guarderia si s'escau. Si és necessari un dels educadors/es dirigirà la sessió dels pares i l'altre la dels fills si s'implementen en el mateix moment. Si les sessions de pares i infants es desenvolupen en dies diferents serà necessari un únic educador/a social.

A més, es contempla l'opció d'adaptar els continguts d'aquest projecte a famílies amb infants d'altres edats, i així si s'escau aplicar el projecte adaptat a totes les edats escolars.

Per tal d'aprofundir els coneixements en la matèria de coeducació les famílies tindran a la seva disposició un bloc (<http://sumatalaigualtat.blogspot.com.es/>) on podran consultar informació, notícies, enllaços, etc i podran participar activament donant les seves opinions, aportant informació, etc, durant el transcurs del projecte i un cop finalitzat.

4.6. ACTIVITATS

Sessió 0: Pares i infants
Activitat 1: Coneixem-nos
Objectius: <ol style="list-style-type: none">1. Conèixer els principals objectius del projecte i el seu funcionament.2. Conèixer els participants i professionals del projecte.3. Enfortir les relacions entre els participants.
Descripció: S'explicarà a les famílies en què consisteix el projecte, que es treballarà i el com, se'ls preguntarà que n'esperen i si l'horari pactat els va bé entre altres temes d'organització. <p>Es donarà a conèixer el recurs informàtic del bloc, on els participants podran intercanviar informació, consultar dades, etc (http://sumatalaigualtat.blogspot.com.es).</p> <p>Cada membre de la família s'haurà de presentar a les altres famílies i posteriorment es realitzarà un joc per tal de que els participants es coneguin entre ells i/o puguin enfortir les relacions. Cada participant rebrà un paper amb un número. Els papers estaran doblats i un cop repartits hauran de buscar la seva parella. Un cop trobada la parella hauran de pregunta-li que és el que més li agrada i ho hauran d'explicar a la resta de grup.</p> <p>L'últim quart d'hora es realitzarà l'avaluació inicial per tal de saber el nivell de conscienciació de les famílies, el grau d'implicació, etc.</p>
Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, el qüestionari d'avaluació, colors i bolígrafs.
Temps: Una hora aproximadament.
Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions, la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a i el qüestionari d'avaluació inicial.

BLOC 1: ELS USOS DEL TEMPS EN LA VIDA QUOTIDIANA

Sessió 1: Infants

Activitat 1: Les feines de la casa

Objectius:

- 1.1. Identificar la participació a les tasques de la llar.
- 2.1. Reflexionar sobre la participació de la família en les tasques de la llar.
- 2.2. Conscienciar-se de la importància de col·laborar amb les tasques de la llar independentment del sexe.

Descripció: S'explicarà als infants que són les tasques de la llar, quines són etc.

Posteriorment se'ls passarà una fitxa sobre les tasques de la llar que creuen que fan homes i dones (annex). Un cop realitzada la fitxa, en rotllana es farà un comentari de per quin motiu ho han classificat així, quines tasques fan ells, si creuen que les tasques de la casa les han de fer homes i dones, etc.

Entre tot el grup es farà un nou llistat de les tasques que creuen que haurien de fer els homes, les dones o tots i es penjarà a l'aula.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari la fitxa de l'annex, una cartolina, bolígrafs, cinta adhesiva i retoladors.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 1: Pares

Activitat 1: Consciencia't de les tasques

Objectius:

- 2.1. Reflexionar sobre la participació de la família en les tasques de la llar.
- 2.2. Conscienciar-se de la importància de col·laborar amb les tasques de la llar independentment del sexe.
- 3.1. Conscienciar-se de la importància d'ensenyar als fills/es a col·laborar des de ben petits en les tasques de la llar.

Descripció: Es dividirà el grup de pares en subgrups de quatre persones. Es realitzarà un estudi de casos, és a dir, cada grup haurà d'analitzar un cas (annex). Un cop analitzat el cas hauran d'exposar als altres grups que en pensen, com actuarien, si hi estan d'acord, etc. La resta de grups donarà també la seva opinió. L'educador/a anirà anotant a la pissarra les diferents opinions, acords, etc que vagin surtin.

Finalment, s'intentarà arribar a un consens sobre quina és la millor opció d'actuar davant el cas.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, fulls per si els participants volen anotar quelcom mentre analitzen el cas, bolígrafs, una pissarra i guix.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 1: Pares i infants

Activitat 2: Fem-ho junts

Objectius:

- 2.1. Reflexionar sobre la participació de la família en les tasques de la llar.
- 2.2. Conscienciar-se de la importància de col·laborar amb les tasques de la llar independentment del sexe.
- 3.2. Establir un acord per millorar el repartiment de les tasques de la llar.

Descripció: Cada família s'haurà de ficar junta i hauran d'arribar a un acord envers que caldria millorar en el repartiment de les tasques de la llar i serà firmat per cada membre de la família i hauran d'intentar complir aquest compromís durant tota la setmana (annex). Cada família ensenyarà a la resta quines millores han proposat.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex i bolígrafs.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 2: Infants

Activitat 1: Jugar a les tasques

Objectius:

- 1.2. Conèixer les principals tasques de la llar.
- 2.1. Conscienciar-se de la importància de col·laborar amb les tasques de la llar independentment del sexe.

Descripció: Es dividirà el grup en grups de quatre persones. Cada grup tindrà el joc de la oca adaptat a les tasques de llar (annex), ja que així es reforçaran de forma dinàmica i divertida.

L'educador/a abans d'iniciar el joc donarà a conèixer les normes.

Un cop jugat al joc de la oca, es ficaran en rotllana hi hauran de dir les diferents tasques de la llar que hi havia al joc. L'educador/a les anirà anotant en una cartolina que posteriorment es penjarà a l'aula.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, daus, peces, cartolina i retoladors.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 2: Pares

Activitat 1: Identifica't

Objectius:

- 2.1. Reflexionar sobre la participació de la família en les tasques de la llar.
- 2.2. Conscienciar-se de la importància de col·laborar amb les tasques de la llar independentment del sexe.
- 4.1. Empatitzar amb la parella i els altres membres del grup.

Descripció: L'educador/a amb cinta aïllant marcarà una línia al terra. Els pares s'hauran de ficar a darrera la línia. L'educador/a anirà formulant preguntes (annex), si la resposta és que sí hauran de travessar la línia, si és que no s'hauran de quedar quiets. Un cop hagin donat la seva opinió hauran de tornar a la posició inicial.

Un cop realitzada l'activitat es ficaran en rotllana i explicaran com s'han sentit, si s'han identificat amb les altres persones, que han pensat de l'opinió de la seva parella, si les

respostes que han donat homes i dones són molt diferents, etc.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex i la cinta aïllant.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 2: Pares i infants

Activitat 2: Organitzem

Objectius:

- 2.1. Reflexionar sobre la participació de la família en les tasques de la llar.
- 3.3. Reflexionar respecte el pacte establert en la sessió 1.
- 3.4. Elaborar una graella per valorar la participació de la família en les tasques de la llar.

Descripció: Cada família es ficarà junta i explicarà a la resta de famílies breument si s'ha complert el pacte de la setmana passada respecte la millora en les tasques de la llar. Posteriorment se'ls facilitarà una graella (annex) on durant la setmana hauran d'enganxar un gomet a cada membre de la família en funció de si fa les tasques que se li han atorgat o no en el pacte 1. Si fa les tasques el gomet serà verd en canvi si no fa les tasques el gomet serà vermell.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 3: Infants

Activitat 1: Donar solucions

Objectius:

- 1.2. Conèixer les principals tasques de la llar.
- 2.1. Reflexionar envers la distribució de les tasques.
- 3.5. Trobar una solució en una mala distribució de les tasques de la llar.

Descripció: Es ficarà tot el grup en rotllana. L'educadora explicarà que han rebut una carta d'una noia que els demana ajuda (annex). Un cop llegida la carta entre tots hauran d'ajudar a la noia a buscar quina és la millor solució per resoldre el seu cas. Conjuntament s'elaborarà una carta amb les propostes del grup.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, fulls i bolígraf.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 3: Pares

Activitat 1: Coneixem tots junts

Objectius:

- 2.1. Reflexionar sobre la participació de la família en les tasques de la llar.
- 3.5. Conèixer altres formes d'organització en les tasques de la llar.
- 4.2. Respectar altres formes d'organització de les tasques de la llar.
- 3.6. Millorar l'organització de les tasques de la llar a partir de les experiències dels altres membres del grup.

Descripció: Tot el grup es ficarà en rotllana. L'educador/a explicarà els principals objectius de l'activitat. Primerament cada progenitor explicarà com a casa seva organitzen la distribució de les tasques de la llar. Un cop conegudes les diferents maneres que té cada família, s'iniciarà un debat on cadascú haurà d'exposar que milloraria, quins avantatges té organitzar-se de la seva manera, com motiven la participació dels fills, etc. Al finalitzar el debat cadascú haurà de reflexionar quines estratègies dels companys/es podria incorporar a la seva família. L'educador/a tindrà el rol de guia i de moderador/a del debat i anotarà a la pissarra les diferents idees, opinions, etc que sorgeixin.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari una pissarra i guix.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 3: Pares i infants

Activitat 2: Representem

Objectius:

- 2.1. Reflexionar sobre la participació de la família en les tasques de la llar.
- 2.3. Reflexionar envers la graella elaborada en la sessió 2.
- 4.3. Millorar la cohesió familiar a través de la representació de les tasques de la llar.

Descripció: Cada família s'haurà de ficar junta i breument explicarà com anat el funcionament de la graella elaborada en la sessió anterior, si s'ha complert, si ha estat útil, etc. Posteriorment cada família haurà de representar una tasca de la llar amb mímica i la resta de famílies ho hauran d'endevinar.

L'educador/a proporcionarà activitats complementàries a les famílies per si volen continuar treballant els continguts en matèria d'igualtat a la llar (annex).

Finalment els últims cinc minuts es farà una breu avaluació dels continguts treballats durant tot el bloc dels usos del temps en la vida quotidiana i del transcurs de les sessions (annex).

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari la graella de la sessió anterior, les activitats complementàries de l'annex, el qüestionari d'avaluació i bolígrafs.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions, el qüestionari final d'avaluació del bloc per part dels participants i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

BLOC 2 : FORMACIÓ I ESTUDIS

Sessió 4: Infants

Activitat 1: Les professions

Objectius:

- 1.1. Identificar els principals mites respecte la formació i feines de les dones i homes.
- 2.1. Reflexionar envers si homes i dones poden fer les mateixes tasques laborals.
- 2.2. Reflexionar envers la professió que voldrien ser de grans.

Descripció: S'iniciarà l'activitat agafant la càmera de fotografies i es sortirà al barri. S'aniran a fer fotografies dels llocs on es duen a terme diverses professions; la perruqueria, el forn de pa, l'escola, el taller mecànic, l'electricista, la carnisseria, etc.

Un cop a l'aula es visualitzaran les imatges i hauran de dir si creuen que són professions d'homes o de dones, el per què ho creuen, hauran de reflexionar envers si homes i dones poden fer les mateixes feines, etc. L'educador/a anirà anotant les respostes i posteriorment en farà una reflexió final.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari la càmera de fotografies, un portàtil, un projector, guix i una pissarra

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 4: Pares

Activitat 1: Mateixos estudis homes i dones?

Objectius:

- 1.1. Identificar els principals mites respecte la formació i les feines de les dones i els homes.
- 2.1. Reflexionar envers si homes i dones poden fer les mateixes tasques laborals.
- 2.3. Adquirir estratègies per ensenyar als infants a elegir lliurement els seus futurs estudis independentment del sexe.
- 2.4. Conscienciar-se envers la importància de la lliure elecció dels estudis dels fills/es independentment del sexe.

Descripció: S'iniciarà la sessió explicant als pares quina és la situació de discriminacions que pateixen les dones en el camp laboral i formatiu en l'actualitat.

Posteriorment es dividirà el grup en subgrups de quatre persones. Cada grup rebrà un cas pràctic (annex) que hauran d'analitzar, reflexionar, etc. Posteriorment cada grup explicarà a la resta quines conclusions n'han tret. La resta de participants donarà la seva opinió i es crearà un espai de debat i reflexió. L'educador/a anirà anotant a una pissarra les diferents idees i opinions que en sorgeixen. Finalment es farà una breu reflexió envers la temàtica i quines són les millors formes d'actuació.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, fulls, bolígraf, guix i

pissarra.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 4: Pares i infants

Activitat 2: I tu què vols ser de gran?

Objectius:

- 2.2. Reflexionar envers la professió que voldrien ser de grans.
- 2.5. Conèixer la professió que volen ser els seus fills/es de grans.
- 1.2. Reflexionar si de petits varen poder elegir els estudis lliurement independentment del sexe.

Descripció: Pares i fills/es es ficaran tots junts en una rotllana. L'educador/a començarà dient-los que volia ser ell/a quan era petit/a i si els seus pares el/la van deixar escollir lliurement. A continuació cada participant haurà de dir que volien ser quan eren petits/es i si a casa seva els van deixar estudiar el que volien (en el cas dels pares) i els fills/es hauran de dir que volen ser ells quan siguin grans.

L'educador/a tancarà la sessió fent una breu reflexió envers que les professions no tenen sexe i que cadascú ha d'estudiar i/o treballar del que li agrada.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari una pissarra i guix per anotar les reflexions i/o conclusions extretes.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i el qüestionari de valoració de l'activitat.

Sessió 5: Infants

Activitat 1: Coneix-les

Objectius:

- 3.1. Conscienciar-se del paper de la dona al llarg de la història.
- 3.2. Conèixer dones que han tingut un paper destacant al llarg de la història.
- 3.3. Reflexionar envers si homes i dones escriptors/es, científics/es, polítics/es, etc de la història són reconeguts de la mateixa manera.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als infants quantes escriptores, científiques, polítiques, etc importants coneixen. Se'ls explicarà que molts cops les dones han estat invisibles al llarg de la història i no se'ls ha reconegut la feina que han fet. Un cop finalitzada aquesta introducció, per parelles hauran de ficar-se als ordenadors i buscar la biografia d'una dona destacant a la història. L'elecció de la dona rellevant es farà aleatòriament a través d'un sorteig (annex).

Finalment un cop buscada la informació, cada parella haurà de fer un breu resum de qui era la dona que han buscat, que va fer de destacant, etc. Cada parella penjarà la biografia a la paret de l'aula.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, una bossa per ficar els papers amb els noms de les candidates a buscar, ordenadors, impressora i cinta adhesiva.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 5: Pares

Activitat 1: I les dones què?

Objectius:

- 3.1. Conscienciar-se del paper de la dona al llarg de la història.
- 3.2. Conèixer dones que han tingut un paper destacant al llarg de la història.
- 3.3. Reflexionar envers si homes i dones escriptors/es, científics/es, polítics/es, etc de la història són reconeguts de la mateixa manera.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als pares quantes dones científiques, polítiques, pintores, etc coneixent i quants homes.

En grups de dos hauran de buscar la biografia d'una dona destacant de la història (annex) però poc coneguda. Posteriorment hauran d'explicar als seus companys/es a qui han buscat i si la coneixien o no.

Finalment es farà una reflexió conjunta envers per què les dones són més invisibles a la nostra societat, per què molts cops no s'estudien a l'escola, que en pensen, que es podria fer per a solucionar-ho, etc. L'educador/a anirà anotant les diferents opinions a la pissarra per a extreure'n les conclusions finals.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, ordenadors, impressora, guix i una pissarra.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 5: Pares i infants

Activitat 2: Coneixem tots junts

Objectius:

- 3.1. Conèixer dones que han tingut un paper destacant al llarg de la història.
- 3.4. Conèixer un recurs per a treballar amb els infants el paper de diverses dones al llarg de la història.

Descripció: En grups de dos famílies (pares i infants) jugaran a un joc de taula per repassar les diferents dones que en l'activitat anterior han conegut tan els pares com els infants. El joc que hauran de jugar és el memory (annex).

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 6: Infants

Activitat 1: Parlem igualtat

Objectius:

- 4.1. Conèixer el llenguatge no sexista.
- 4.2. Reconèixer el llenguatge no sexista en la vida quotidiana.
- 4.3. Utilitzar un llenguatge no sexista a través del joc.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als infants si saben què és el llenguatge no sexista, ficant exemples pràctics de llenguatge sexista, com influeix en la societat, etc.

Després de conèixer la importància del llenguatge no sexista tots els infants s'hauran de ficar al centre de l'aula. L'educador/a anirà dient una sèrie de paraules (annex). Els infants en funció de si creuen que són sexistes s'hauran de ficar al cantó dret de l'aula, si pel contrari creuen que no són sexistes s'hauran de ficar al cantó esquerra de l'aula. L'educador/a anirà preguntant el per què de cada resposta. Un cop hagi quedat clar si la paraula és sexista o no, els infants es tornaran a situar al centre de l'aula i es repetirà el mateix procés amb la resta de paraules. Per fer el treball més dinàmic es poden anar introduint canvis com per exemple que en funció de si la paraula és sexista o no s'asseguin al terra, es toquin el nas, etc.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 6: Pares

Activitat 1: Llenguatge no sexista

Objectius:

- 4.1. Conèixer el llenguatge sexista i no sexista.
- 4.4. Conscienciar-se de la importància d'utilitzar un llenguatge no sexista.
- 5.1. Aplicar estratègies per la utilització d'un llenguatge no sexista en les famílies.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als pares si saben què és el llenguatge sexista i no sexista, es donaran estratègies per identificar-lo, etc.

Després de conèixer-lo per parelles hauran d'identificar les paraules sexistes en un text i substituir-les per una paraula no sexista (annex).

Posteriorment cada parella haurà d'explicar quines paraules han trobat, per què les han canviat, etc.

Finalment l'educador/a ajudarà a la reflexió envers la importància d'utilitzar un llenguatge no sexista en la vida quotidiana i els proporcionarà estratègies per no utilitzar un llenguatge no sexista (guia llenguatge i comunicació no sexista. Centre Dolors Piera)

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, fulls i bolígrafs.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 6: Pares i infants

Activitat 2: Busquem-les

Objectius:

- 4.1. Conèixer el llenguatge sexista i no sexista.
- 5.1. Aplicar estratègies per a la utilització d'un llenguatge no sexista en les famílies.
- 5.2. Identificar paraules sexistes en la vida quotidiana.

Descripció: Cada família durant la setmana haurà d'omplir una graella (annex) amb les paraules sexistes que vagi identificant a l'escola, amics, televisió, família, etc.

L'educador/a proporcionarà activitats complementàries a les famílies per si volen continuar treballant els continguts a la llar (annex).

Finalment els últims cinc minuts es farà una breu avaluació dels continguts treballats en aquest bloc (formació i estudis) i el transcurs de les sessions (annex).

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, les activitats complementàries i el qüestionari d'avaluació.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions, el qüestionari de valoració de l'activitat per part dels participants i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

BLOC 3: LLEURE

Sessió 7: Infants

Activitat 1: Juguem tots i totes

Objectius:

- 1.1. Reflexionar envers si nens i nenes poden jugar als mateixos jocs.
- 2.1. Conscienciar-se que nens i nenes poden jugar als mateixos jocs.
- 2.2. Conèixer diversos tipus de joguines no sexistes.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als infants si juguen als mateixos jocs nens i nenes, quins jocs acostumen a jugar els nens i les nenes, etc.

Posteriorment cada infants haurà de classificar un joc en funció de si creu que és per nen per nena o pels dos i el per què (annex). La classificació es farà enganxant a la paret els diferents noms de jocs i joguines que hauran de classificar ja que així tots els infants ho podran veure.

Un cop classificats tots els jocs i joguines l'educador/a realitzarà una reflexió envers que nens i nenes poden realitzar el mateix tipus d'activitats i de jocs independentment del sexe com per exemple jocs de taula, manualitats, etc. Finalitzarem la sessió jugant a jocs no sexistes a partir de racons. El racó del parxís, el racó dels puzles i el racó de la oca . Els infants aniran movent-se pels diferents racons i jugant.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, blu-tack , joc de la oca, parxís i puzle.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 7: Pares

Activitat 1: A què juguen?

Objectius:

- 1.2. Reflexionar envers la presència de joguines sexistes en la nostra societat i la influència que tenen aquestes en els infants.
- 2.2. Conèixer diversos tipus de joguines no sexistes per als nostres infants.
- 1.3. Reconèixer el tipus de joguines que tenen els nostres fills/es.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als pares quin tipus de joguines tenen els seus fills/es, si creuen que són sexistes o no, quines pautes s'han de seguir a l'hora d'escollir les joguines dels infants perquè no siguin sexistes, etc (annex). L'educador/a anotarà les diferents respostes a la pissarra per facilitar la reflexió.

Posteriorment es realitzarà un debat sobre les joguines infantils on cada participant se li atorgarà un rol que haurà de defensar durant el debat (annex).

Al finalitzar el debat cada participant haurà d'explicar com s'ha sentit amb el rol que li ha tocat, què a après, haurà de reflexionar envers les joguines més adequades, etc.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, pissarra i guix.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 7: Pares i infants

Activitat 2: Classifiquem els nostres jocs.

Objectius:

- 1.4. Identificar els principals jocs sexistes i no sexistes de la llar.

Descripció: S'iniciarà la sessió fent un breu comentari de la graella que se'ls va encomanar per realitzar la sessió anterior. Posteriorment, cada família haurà de classificar els principals jocs i joguines que hi ha a casa seva en funció de si són sexistes o no (annex). Cada família explicarà si tenen més jocs sexistes o no sexistes. L'educador/a anotarà les diferents respostes a la pissarra per facilitar la reflexió final. Per finalitzar la sessió se'ls demanarà que durant la setmana analitzin bé els jocs que hi ha a casa seva i ampliin la classificació feta si s'escau.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, bolígrafs, pissarra i guix.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 8: Infants

Activitat 1: Futbol o ballet?

Objectius:

3.1. Identificar els principals mites respecte els esports d'homes i dones.

4.1. Reflexionar envers que homes i dones poden practicar esport.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als infants si creuen que nens i nenes poden practicar els mateixos esports. Després hauran de classificar per parelles els esports que creguin que són d'homes, de dones o dels dos (annex). Un cop classificats hauran d'explicar a la resta de companys/es per què ho creuen.

L'educador/a intentarà trencar aquests mites a partir de la lectura de relats de nens i nenes que practiquen esport (annex). Els infants hauran de dir què en pensen, quin esport els agradaria practicar a ells/es, etc.

L'educador/a anotarà les diferents respostes a la pissarra per facilitar la reflexió.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari els annexos, bolígrafs, pissarra i guix.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 8: Pares

Activitat 1: Dones esportistes?

Objectius:

- 3.1. Identificar els principals mites respecte els esports d'homes i dones.
- 4.1. Reflexionar envers la participació de les dones en tots els esports i la seva presència en els mitjans de comunicació.
- 3.2. Reflexionar envers els esports que practiquen els fills i filles.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als participants quants homes i dones esportistes coneixen, si creuen que els esports que practiquen les dones estan igual de reconeguts que els dels homes, etc. L'educador/a anirà anotant les diverses idees que aniran sorgint a la pissarra.

Posteriorment l'educador/a ficarà un vídeo el qual comenta la presència de les dones en el món de l'esport, si està reconeguda la seva presència, etc.

(<http://www.youtube.com/watch?v=vjPhJjDh16E>)

Un cop visualitzat el vídeo els participants donaran la seva opinió al respecte, si deixen que els seus fills/es participin a l'esport que volen independentment del sexe, que s'hauria de fer al respecte, si eren conscients de la situació real abans de visionar el vídeo, etc.

Per finalitzar la sessió se'ls demanarà que durant la setmana mirin les notícies esportives o un diari esportiu i comptabilitzin les notícies que surten en relació als homes i a les dones.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari un ordinador i el projector.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 8: Pares i infants

Activitat 2: Fem esports

Objectius:

- 3.3. Trencar els principals mites respecte els esports d'homes i dones.

Descripció: Es dividirà el grup en subgrups, uns de masculins i uns de femenins. Es jugarà al joc de la mímica on els homes hauran de representar jocs “típicament de dones” i les dones “jocs típicament d’homes”. La resta de grups hauran d’endevinar que estan representant. L’educador/a ficarà música de fons.

Recursos: Per a la realització de l’activitat serà necessari ordinador i música.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l’educador/a anotarà les observacions i la graella d’avaluació del grau d’assoliment dels objectius que haurà d’omplir l’educador/a.

Sessió 9: Infants

Activitat 1: Contem un conte

Objectius:

- 5.1. Identificar les principals característiques sexistes dels contes infantils.
- 5.2. Diferenciar un conte sexista d’un no sexista a través de la seva representació.

Descripció: S’iniciarà explicant als infants que hi ha contes sexistes i no sexistes, com es diferencien, etc.

Després se’ls explicarà que entre tots s’haurà de llegir un conte no sexista (Compte amb els contes de llops de Lauren Child) i un conte sexista (La Ventafocs).

Durant la sessió cada infant haurà de llegir un tros de cada història per posteriorment en la següent activitat llegir-la als pares. A més, es buscarà imatges dels protagonistes dels contes per parelles i s’enganxaran a la paret de l’aula.

Recursos: Per a la realització de l’activitat serà necessari els contes, ordenadors i cinta adhesiva.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l’educador/a anotarà les observacions i la graella d’avaluació del grau d’assoliment dels objectius que haurà d’omplir l’educador/a.

Sessió 9: Pares

Activitat 1: I els contes què?

Objectius:

- 5.1. Identificar les principals característiques sexistes dels contes infantils.
- 5.3. Diferenciar un conte sexista d'un no sexista.
- 6.1. Adquirir recursos materials per la utilització de contes no sexistes als nostres infants.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als participants si durant la setmana han estat observant la presència dels esports masculins i femenins als mitjans de comunicació i que n'han extret. Un cop tancat el tema anterior es preguntarà als participants si creuen que els contes i lectures poden ser sexistes o no. Se'ls explicarà que hi ha contes sexistes i d'altres que no ho són. Se'ls proporcionarà recursos per tal de que puguin identificar les principals característiques dels contes sexistes (annex).

A més se'ls proporcionarà un llistat de contes no sexistes per a l'edat dels seus fills i filles (annex). L'educador/a crearà un espai de diàleg on cada participant podrà explicar la seva opinió, quin tipus de contes facilita al seu fill/a, si són sexistes o no, si coneix algun altre conte adequat, etc.

L'educador/a anirà anotant les diferents opinions, respostes, etc a la pissarra per facilitar la reflexió final.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari els annexos, pissarra i guix.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 9: Pares i infants

Activitat 2: Endevina que endevinaràs

Objectius:

- 5.3. Diferenciar un conte sexista d'un no sexista.

Descripció: Els infants hauran de llegir els dos contes preparats a l'activitat 1 als seus pares. Cada infant llegirà unes línies de cada conte. Un cop llegits els contes els pares hauran d'endevinar quin dels dos contes era sexista i quin no ho era.

A més, s'explicarà que durant la setmana cada membre de la família haurà d'anotar en

una graella (annex) què llegeix i si creu que és sexista o no.

L'educador/a proporcionarà activitats complementàries a les famílies per si volen continuar treballant els continguts a la llar (annex).

Finalment els últims cinc minuts es farà una breu avaluació dels continguts treballats en el bloc (lleure) i el transcurs de les sessions.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, el qüestionari d'avaluació i l'annex de les activitats complementàries.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions, el qüestionari d'avaluació dels participants i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

BLOC 4: LES EMOCIONS

Sessió 10: Infants

Activitat 1: Emocions a les cançons

Objectius:

- 1.1. Conèixer els diferents tipus d'emocions.
- 1.2. Identificar les pròpies emocions.
- 1.3. Reconèixer les emocions dels altres.

Descripció: S'iniciarà la sessió preguntant als infants si saben què és una emoció i quins tipus d'emocions hi ha (positives, negatives i neutres) com per exemple la tristesa, la alegria, la felicitat, la por, etc.

Després es ficaran una sèrie de cançons (annex) i els infants hauran de moure's al ritme de la cançó en funció del que els transmet. Després hauran de dir quina emoció els ha transmès cada cançó i s'anotaran a la pissarra.

Un cop anotades les emocions se'ls hi faran classificar si creuen que les tenen més els homes, les dones o tothom. Un cop classificades l'educador/a els preguntarà si algun cop han sentit aquella emoció, els explicarà que les emocions no estan lligades al sexe, etc. Se'ls demanarà que en un globus dibuixin l'emoció que més els agrada sentir i es penjaran a l'aula.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari les cançons, la pissarra, globus i retoladors.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 10: Pares

Activitat 1: Tothom amb emocions

Objectius:

- 2.1. Trencar els mites envers que homes i dones tenen emocions diferents.
- 1.1. Conèixer els diferents tipus d'emocions.
- 2.2. Entendre la importància del treball de les emocions en nens i nenes.

Descripció: S'iniciarà la sessió passant un qüestionari als participants envers els mites de les emocions (annex). Posteriorment es farà el comentari d'aquests mites i s'explicarà als pares la importància de l'expressió de les emocions independentment del sexe i el tipus d'emocions que hi ha (positives, negatives i neutres).

A continuació cada participant haurà de representar una emoció i la resta de companys/es hauran de dir si és positiva, negativa o neutra.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex i bolígrafs.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 10: Pares i infants

Activitat 2: Emociona't

Objectius:

- 1.1. Identificar les pròpies emocions.
- 1.2. Reconèixer les emocions dels altres.
- 3.1. Adquirir estratègies d'expressió emocional.

Descripció: Es demanarà a les famílies que expliquin la graella dels tipus de contes que han omplert durant la setmana i es donarà per tancat el tema.

A continuació s'explicarà que durant aquesta setmana hauran d'omplir una graella (annex) amb les emocions que sentin durant el dia. Hauran d'explicar a la resta de família per què han sentit aquelles emocions durant el dia.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari els annexos, pissarra i guix.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 11: Infants

Activitat 1: Tu les tens?

Objectius:

- 1.1. Conèixer els diferents tipus d'emocions.
- 1.2. Identificar les pròpies emocions.
- 1.3. Reconèixer les emocions dels altres.

Descripció: S'iniciarà la sessió assegint els infants en una rotllana. L'educador/a ensenyarà una sèrie d'imatges de persones que transmeten una determinada emoció (annex). Els infants hauran d'endevinar quina emoció és i l'hauran de representar ells. Al final se'ls preguntarà si normalment ells tenen aquestes emocions o no, que els passa quan estan tristos, contents, etc. Finalment es penjaran les imatges a la paret de l'aula.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, pissarra, guix i cinta adhesiva.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 11: Pares

Activitat 1: Tu com actuary?

Objectius:

- 1.1. Conèixer els diferents tipus d'emocions.
- 2.2. Entendre la importància del treball de les emocions en nens i nenes.
- 3.1. Adquirir estratègies d'expressió emocional.

Descripció: S'iniciarà la sessió demanat quatre persones voluntàries. Aquestes sortiran fora de l'aula i se'ls explicarà que es realitzarà un role-playing. Hauran d'interpretar una situació davant de la resta de companys/es per després fer-ne una reflexió (annex). Se'ls deixarà deu minuts per tal de que s'ho puguin preparar fora de l'aula. Mentrestant s'explicarà a la resta de participants que avui també es treballaran les emocions, si recorden el tipus d'emocions que es van classificar la sessió anterior, etc.

Un cop s'hagi reproduït l'escena es farà un comentari del que ha passat, com han gestionat les emocions, com ho farien ells davant d'una situació com aquesta, com s'han sentit els que interpretaven l'escena, etc

L'educador/a anotarà a la pissarra les diferents emocions, opinions, etc que vagin sortint per fer-ne una reflexió final.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, pissarra i guix.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 11: Pares i infants

Activitat 2: Emociona't

Objectius:

- 1.2. Identificar les pròpies emocions
- 1.3. Reconèixer les emocions dels altres.
- 3.1. Adquirir estratègies d'expressió emocional.
- 3.2. Valorar les emocions viscudes durant la setmana i la seva gestió.

Descripció: Es demanarà a les famílies que expliquin la graella dels tipus d'emocions que han viscut durant la setmana, si n'hi ha més de positives o de negatives, si els ha estat útil, etc.

L'educador/a els convidarà que continuïn realitzant la graella del tipus d'emocions a les seves llars.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 12: Infants

Activitat 1: Emocions canviades

Objectius:

- 1.1. Conèixer els diferents tipus d'emocions.
- 1.2. Identificar les pròpies emocions.
- 1.3. Reconèixer les emocions dels altres.
- 3.3. Interpretar emocions independentment del sexe

Descripció: S'iniciarà la sessió explicant que avui es jugarà al joc " Al revés" que consisteix en que els nens hauran de fer de nenes i les nenes de nens durant l'activitat.

L'educador/a anirà llegint una història (annex) i els infants hauran d'anar interpretant les emocions que hi surten en funció de si les tenen els nens o les nenes. Tenint en compte que hi ha els rols canviats. Al finalitzar se'ls explicarà que nens i nenes poden tenir i sentir les mateixes emocions.

Posteriorment se'ls demanarà que cadascú faci un dibuix amb l'emoció que més li ha agradat interpretar de la història. Se'ls demanarà que expliquin el per què i es penjaran els dibuixos a l'aula.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, fulls, colors i cinta adhesiva.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la

graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 12: Pares

Activitat 1: Com ho gestionaries?

Objectius:

- 1.1. Conèixer els diferents tipus d'emocions.
- 2.2. Entendre la importància del treball de les emocions en nens i nenes.
- 3.1. Adquirir estratègies d'expressió emocional.

Descripció: S'iniciarà la sessió demanat als pares que es fiquin en grups de tres. Cada grup tindrà un cas que haurà d'analitzar (annex). Posteriorment, cada grup haurà de comentar a la resta què en pensen, com actuarien ells, etc.

L'educador/a anirà anotant a la pissarra les diferents opinions, conclusions, etc que vagin extraient els pares per posteriorment facilitar-ne una reflexió.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, pissarra i guix.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 12: Pares i infants

Activitat 2: Respectem

Objectius:

- 2.3. Respectar les pròpies emocions i les dels altres .
- 2.4. Escoltar les emocions dels altres membres de la família.

Descripció: S'explicarà a les famílies que aquesta és l'última sessió d'aquest bloc i que per tal de dur a la pràctica el que han après, cada família s'ha de comprometre a respectar les emocions dels altres membres de la família i que han d'expressar lliurement el que senten i explicar-ho. Es comprometran a través d'un pacte a complir-ho (annex).

Es demanarà a les famílies que per a la darrera sessió cadascú porti quelcom de menjar i/o veure per fer un berenar de cloenda i es realitzarà una llista on estarà tot anotat.

L'educador/a proporcionarà activitats complementàries a les famílies per si volen

continuar treballant els continguts a la llar (annex).

Finalment els últims cinc minuts es farà una breu avaluació dels continguts del bloc treballat (emocions) i del transcurs de les sessions (annex).

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari l'annex, les activitats complementàries de l'annex i el qüestionari d'avaluació.

Temps: Mitja hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions, el qüestionari d'avaluació dels participants i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

Sessió 13: Pares i infants

Activitat 1: Tanquem

Objectius:

1. Valorar les sessions realitzades durant el projecte.
2. Avaluar el projecte en el qual s'ha participat.
3. Enfortir els vincles amb la resta de participants del projecte.

Descripció: S'explicarà a les famílies que aquesta és l'última sessió del projecte i se'ls demanarà que realitzin una avaluació final de tot el projecte (annex). A més, serà un espai de feedback entre professionals i participants. Per concloure es realitzarà un pica-pica de cloenda tal i com es va acordar en la sessió anterior.

Recursos: Per a la realització de l'activitat serà necessari el qüestionari d'avaluació final de l'annex.

Temps: Una hora aproximadament.

Avaluació: A través del diari de camp on l'educador/a anotarà les observacions, el qüestionari final d'avaluació del projecte i la graella d'avaluació del grau d'assoliment dels objectius que haurà d'omplir l'educador/a.

4.7. TEMPORALITZACIÓ

Aquest projecte es desenvoluparà durant un trimestre del curs escolar, més concretament durant catorze setmanes. Es realitzarà una sessió cada setmana que s'organitzarà de la següent manera: una hora destinada al treball separat de pares i infants i mitja hora al treball conjunt entre pares i infants.

Es treballaran quatre blocs de continguts, on a cada bloc hi haurà tres sessions. La primera sessió serà de presentació del projecte i del grup i la última serà la de comiat i avaluació final.

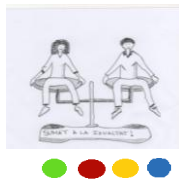
El dia i l'hora de les sessions s'establirà en funció de les necessitats de cada grup i de l'acord que s'estableixi amb aquests.

La distribució de les activitats es realitzarà a través del Planning i serà de la següent manera:

Activitat	Set. 1	Set. 2	Set. 3	Set. 4	Set. 5	Set. 6	Set. 7	Set. 8	Set. 9	Set. 10	Set. 11	Set. 12	Set. 13	Set. 14
Sessió 0	X													
Sessió 1		X												
Sessió 2			X											
Sessió 3				X										
Sessió 4					X									
Sessió 5						X								
Sessió 6							X							
Sessió 7								X						
Sessió 8									X					
Sessió 9										X				
Sessió 10											X			
Sessió 11												X		
Sessió 12													X	
Sessió 13														X

4.8. RECURSOS

En aquest apartat es detallaran els diferents recursos necessaris per implementar les diferents sessions plantejades en aquest projecte. Així doncs, els recursos emprats es poden dividir en quatre tipus diferents:

Recursos humans

Per tal de desenvolupar aquest projecte els recursos humans necessaris seran un educador/a social si es volen realitzar les sessions separades en diferents dies entre pares i infants. Si les sessions separades de pares i infants es volen implementar al mateix temps seran necessaris dos educadors/es socials. En tot cas, aquests hauran de tenir uns certs coneixements respecte la coeducació i la igualtat de gènere en la temàtica dels diferents blocs a treballar (usos del temps en la vida quotidiana, formació i estudis, lleure i emocions). Les funcions que duran a terme seran en tot moment de guia, de suport, d'acompanyament, de mediació, de creació d'un espai de reflexió i de transmissió de coneixements respecte la importància de la coeducació.

Recursos materials

Per tal de dur a terme les activitats plantejades en el projecte es necessitarà una sèrie de materials fungibles i no fungibles:

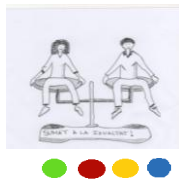
Els materials fungibles necessaris seran: fulls, annexos, cartolines, cinta aïllant, cinta adhesiva i globus. I els materials no fungibles necessaris seran: daus, fitxes, colors, joc de la oca, joc del parxís, puzzles, retoladors, llapis, bolígrafs, guix, pinzells, ordinadors, càmera de fotos, projector, impressora, cadires, taules i una pissarra.

Recursos tècnics

Pel que fa als recursos tècnics, com ja hem dit, els educadors/es tindran coneixements respecte la coeducació en els blocs a treballar. Hauran d'analitzar bibliografia i webgrafia al respecte.

Recursos d'infraestructura

L'espai necessari per a la realització del projecte és una aula àmplia si les sessions separades entre pares i infants es realitzen en diferents dies o dos sales àmplies si les sessions separades entre pares i

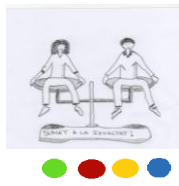
infants es realitzen en el mateix moment. Aquesta o aquestes sales estaran equipades amb el material fungible i no fungible que s'ha detallat en cadascuna de les sessions.

Recursos econòmics

El cost de la implementació d'aquest projecte pot variar en funció dels casos. Es pretén que aquest sigui subvencionat o si més no que certes entitats com associacions de pares, escoles, espais, ajuntaments, etc. cedeixin les instal·lacions i material no fungible per a la implementació de les sessions. El cost dels educadors/es dependrà en funció de si se'n necessiten un o dos. Es pretén que el sou estigui subvencionat o si més no que l'import que hagin de pagar les famílies sigui mínim. Es contempla la possibilitat que els professionals puguin ser voluntaris/es. Si es fa una aproximació del cost dels dos professionals per sessió és de seixanta euros. Per tant, si hi ha dos professionals en les catorze sessions el cost serà d'uns 840 euros. Però com s'ha comentat, aquest cost dependrà del nombre de professionals, de si són voluntaris/es, etc i per tant pot variar.

El cost aproximat del material fungible es calcula que podrien ser uns 100 euros.

DESPESES	IMPORT
Personal	840€
Material fungible	100€
Recursos tècnics	0 €
Infraestructura	0 €
Equipament	0 €
TOTAL DESPESES	940€

4.9. AVALUACIÓ

La finalitat d'aquesta avaluació és determinar el grau d'assoliment dels objectius marcats en aquest projecte coeducatiu.

Seràn objecte d'avaluació:

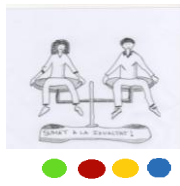
- El grau d'assoliment de cadascun dels objectius establerts en cada una de les sessions.
- El grau de participació i l'actitud dels participants en cadascuna de les sessions.

Per tal d'avaluar cadascun d'aquests objectes d'avaluació s'utilitzaran principalment quatre instruments: el diari de camp on l'educador/a anotarà el desenvolupament de cadascuna de les sessions, una taula d'avaluació que haurà d'omplir l'educador/a al finalitzar la sessió per analitzar el grau d'assoliment dels objectius treballats, el qüestionari final d'avaluació que hauran d'omplir els participants al finalitzar cada bloc treballat i el qüestionari final d'avaluació. L'avaluació es durà a terme en tres moments: a l'inici, durant el procés i al final.

4.9.1. Avaluació inicial

L'avaluació inicial es realitzarà en la sessió 0 del projecte plantejat. L'educador/a facilitarà un qüestionari inicial als participants per conèixer el seu grau de conscienciació de la coeducació, si saben el què és, conèixer les seves creences i mites que tenen al respecte, etc (annex). Aquesta avaluació inicial permetrà readaptar si es creu convenient les activitats plantejades en funció de les característiques de cada grup.

El projecte dissenyat com ja s'ha comentat, s'han pogut implementar algunes sessions, més concretament dos, amb un grup de 13 infants de tercer i quart de primària. Una de les sessions que s'ha implementat ha estat la sessió zero i per tant, s'ha realitzat una avaluació inicial respecte la coeducació. A l'annex es troben els qüestionaris contestats pels infants i l'extracció de les dades a partir de gràfics.

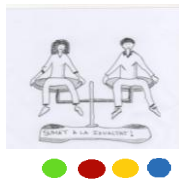
4.9.2. Avaluació de procés

L'avaluació de procés es durà a terme durant la implementació del projecte. Al llarg del transcurs de les diferents sessions s'avaluaran l'assoliment dels objectius; l'actitud dels participants i el funcionament de les sessions, a través de les observacions anotades en el diari de camp d'avaluació per part de l'educador/a (annex) i de la taula d'avaluació que haurà d'omplir l'educador/a al finalitzar cadascuna de les sessions (annex).

A més, al finalitzar cada bloc de continguts els participants hauran d'omplir un breu qüestionari respecte el transcurs de les sessions i els continguts treballats (annex) per tal de conèixer les seves opinions i si es creu convenient realitzar modificacions en les següents sessions a implementar. Com s'ha comentat anteriorment, s'ha pogut implementar dos sessions amb infants. En l'annex es troba l'avaluació de procés realitzada en aquestes dos sessions implementades, és a dir, el diari de camp d'observacions d'aquestes dos sessions i la taula d'avaluació.

4.9.3. Avaluació final

L'avaluació final es durà a terme a partir de l'anàlisi de les observacions anotades al diari de camp, de la taula d'avaluació de cada sessió, del qüestionari final de cada bloc que han omplert els participants i del qüestionari final d'avaluació del projecte que ompliran en l'última sessió (Annex). A més, l'educador/a omplirà un qüestionari d'autoavaluació per reflexionar envers el seu rol, les funcions, els aspectes millorables, etc durant el transcurs del projecte. Un cop analitzats els diferents instruments que s'han utilitzat per avaluar el projecte en els diferents moments, s'analitzaran els punts forts i febles del projecte i s'elaborarà un llistat de propostes de millora per si s'escau implementar el projecte en una altra ocasió.

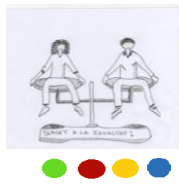

5. CONCLUSIONS

En aquest apartat final plasmaré les reflexions envers les experiències, les vivències i els coneixements adquirits i viscuts durant la realització del Treball de Fi de Grau d'Educació Social respecte la coeducació.

Primerament m'agradaria destacar les expectatives i/o mites que tenia abans de iniciar el treball realitzat. Quan feia el primer curs d'educació social i sentia parlar respecte el Treball de Fi de Grau tenia la sensació que era quelcom molt llunyà i que faltava molt de temps perquè em toqués a mi fer-lo. Però realment no ha estat així, quan me n'he donat compte pràcticament ja havia acabat els estudis d'Educació Social i em tocava a mi enfrontar-me a l'últim esglaó per graduar-me com a educadora social. A l'inici no sabia molt bé quina temàtica escollir, quin àmbit, quin tipus de treball (recerca, projecte, etc). Vaig analitzar diverses alternatives com per exemple un treball destinat a la gent gran, als infants, la coeducació, etc. Vaig pensar que havia de ser quelcom que em motivés i tingués curiositat per descobrir coses noves. Així que finalment em vaig decidir, volia fer un projecte coeducatiu per a famílies. El tema de la igualtat de gènere és una temàtica que sempre m'ha encuriolit i motivat. Durant els estudis d'Educació Social he realitzat diversos cursos al respecte al Centre Dolors Piera de la UDL a més, també he realitzat l'assignatura de gènere i societat. Així, que malgrat que tenia certs coneixements, volia continuar aprofundint-los i elaborar un projecte coeducatiu per a les famílies ja que aquestes són la base de l'educació dels infants.

La realització d'aquest treball m'ha permès contrastar que realment avui en dia encara hi ha moltes desigualtats per motius de gènere en els diferents àmbits de la vida, ja sigui en l'àmbit educatiu, laboral, familiar, etc. Aquestes desigualtats s'han intentat disminuir a partir d'una sèrie d'actuacions i normatives per part dels diferents governs però malgrat els avenços dels últims anys encara hi ha molta feina a fer per assolir una igualtat real.

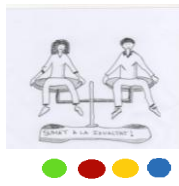

Una de les principals bases per assolir aquesta igualtat considero que és a partir de l'educació. Si s'educa als infants des de la coeducació aquests quan siguin adults possiblement tindran una visió més igualitària dels homes i les dones. Les principals bases de l'educació dels infants són la família i l'escola. L'escola apart d'ensenyar el currículum bàsic com són les matemàtiques, llengua, música, etc ho hauria de fer des de la perspectiva del gènere i la coeducació. Durant la realització del treball he intentant aconseguir que el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya em proporcionés dades respecte el nombre d'escoles que a Catalunya contemplen en el seu PEC la coeducació. L'obtenció d'aquestes dades no s'ha pogut aconseguir ja que no hi hagut resposta per part de la demanda escrita efectuada al Departament d'Ensenyament.

Per tant, he volgut enfocar el treball de la coeducació a l'altra base de l'educació dels infants que és la família. He realitzat un treball basat en la reflexió i participació de les famílies de forma pràctica i dinàmica en la formació per a la igualtat.

Pel plantejament d'aquest tipus de projecte m'ha estat útil analitzar diferents bibliografies i webgrafies respecte la coeducació i la igualtat per tal de conèixer la situació real, què s'està treballant, com s'està fent, etc per tal d'enfocar el treball.

També m'han facilitat la realització del projecte diversos continguts treballats en assignatures d'Educació Social. Algunes de les assignatures que he utilitzat per a fonamentar el treball han estat, principalment, l'assignatura de gènere i societat on s'analitzaren diversos autors i autores que tracten sobre els conceptes de gènere i sexe, la igualtat, etc, l'assignatura d'estratègies d'acció socioeducativa on es varen treballar diferents tècniques i estratègies de treball en grup, l'assignatura de psicologia i educació on vam estudiar les principals característiques psicològiques dels infants en les diferents etapes, l'assignatura de disseny, desenvolupament i avaluació de projectes d'acció socioeducativa on aprenguérem a dissenyar projectes socioeducatius, l'assignatura de gestió i avaluació d'institucions socials on aprenguérem a realitzar avaluacions a partir de criteris,

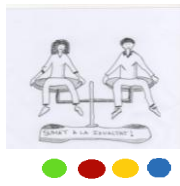

indicadors, etc i l'assignatura de legislació i educació social que m'ha facilitat la cerca de la normativa referent a la igualtat de gènere.

M'agradaria destacar que el treball dissenyat tenia la intenció d' implementar totes les sessions elaborades. Aquest aspecte no ha estat possible per qüestió de temps, ja que el projecte s'ha plantejat perquè durés catorze setmanes. Considero que seria interessant que per les pròximes promocions que hagin de realitzar el Treball de Fi de Grau puguin realitzar-lo durant tot el quart curs d'educació social ja que així hi haurà més temps per fer possible la implementació dels projectes.

Malgrat les dificultats de temps, he pogut implementar dos de les sessions dissenyades pels infants, més concretament la sessió zero i la sessió set. Les sessions dissenyades per als pares i les sessions conjuntes pares i infants no ha estat possible implementar-ne cap per qüestió de temps i les dificultats que he tingut de trobar un grup de pares que volgués realitzar únicament una o dos sessions de prova del projecte.

La implementació de les sessions s'ha fet amb un grup de tretze infants d'edats entre vuit i deu anys d'una població del Pallars Jussà, més concretament al municipi d'Isona i Conca Dellà. La implementació amb els infants ha estat útil per avaluar i corroborar que el disseny de les activitats ha estat adequat i s'ha adaptat a les característiques psicològiques, emocionals, relacionals, etc dels infants. La sessió zero no ha durat l'hora que es tenia previst que durés però ho justifica el fet que s'havia dissenyat perquè fos conjunta per a pares i infants. Per tant, al realitzar-se únicament amb infants amb mitja hora va ser suficient. En aquesta sessió es va realitzar el qüestionari inicial d'avaluació i a través d'aquest es va permetre conèixer les característiques del grup, coneixements respecte la igualtat coeducació, etc. Moltes de les respostes a les qüestions que se'ls plantejava corroboraven mites i creences de desigualtat, tal i com s'ha plasmat a l'annex on hi ha el recull de les diferents respostes. M'agradaria remarcar, que el context on s'ha implementat aquesta sessió i per tant, on s'han obtinguts els resultats del qüestionari de l'avaluació inicial, poden haver influït en les

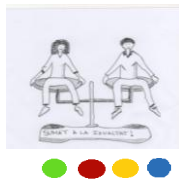

respostes. És a dir, els infants viuen en un context rural, on la majoria de les famílies viuen de la ramaderia i l'agricultura i on moltes de les mares es dediquen únicament a les tasques de la llar. Això pot haver influït a l'hora de les respostes que han donat els infants respecte qui realitza més tasques de la casa, etc. Considero que seria interessant contrastar les respostes dels participants d'una població rural i els participants d'una ciutat per poder analitzar si en els dos contextos hi ha les mateixes respostes i per tant, si el fet de viure o no en el context rural influeix en la percepció i educació de la igualtat.

La sessió set es va implementar de la forma dissenyada. El temps fou adequat, els infants es varen mostrar participatius i motivats a l'hora de realitzar les diferents activitats programades i els jocs no sexistes escollits eren adequats a les seves edats i característiques. A l'annex hi ha l'avaluació de procés de la sessió i l'avaluació del transcurs d'aquesta.

Un cop implementades aquestes dos sessions pot ser modificaria un aspecte del plantejament del treball. Aquest aspecte seria la durada, és a dir, pot ser que les famílies no estiguin disposades a participar en el projecte durant catorze setmanes. Crec que si fos necessari es podrien readaptar els continguts amb menys sessions i per tant, fer més atractiva la participació al projecte i que no es pogués fer pesada la participació. Per tant, s'hauria de valorar amb el grup de participants del projecte si estan disposats a participar o no en catorze sessions i si és necessari readaptar els continguts amb menys temps.

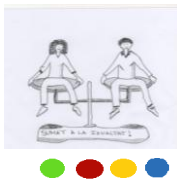
També crec que les activitats que he dissenyat han de ser flexibles, és a dir, que malgrat haver-hi la base de l'estructura ha seguir a cada sessió, aquestes s'han d'adaptar al grup si és necessari. És a dir, no tots els grups que puguin participar en el projecte tindran les mateixes característiques, coneixements, actituds, etc i per tant, aquestes activitats s'hauran d'adaptar a cadascun dels grups per tal de garantir un treball dels continguts adequat al grup. Si fos necessari els continguts també es podrien readaptar per menors d'altres edats que no estiguin compreses entre els vuit i dotze anys.

M'agradaria remarcar que m'hagués agradat i m'agradaria poder implementar totes les sessions del projecte, ja que seria una gran oportunitat per a mi per continuar formar-me com a educadora/a i adquirir experiències i vivències de forma pràctica.

Per tant, un cop realitzat i analitzat tot el treball que s'ha realitzat durant aquests mesos puc establir que s'han assolit els set grans objectius establerts en el marc teòric del treball, ja que a través d'aquest estudi he conegut el marc legislatiu de la igualtat, he analitzat la situació real de les desigualtats que pateixen les dones en diferents àmbits, he conegut la història i evolució de la coeducació al nostre país, he analitzat recursos i projectes coeducatius que s'estan duent a terme, he elaborat un projecte educatiu de coeducació familiar, he intentat que les sessions que he dissenyat i implementat serveixin per conscienciar i disminuir les desigualtats entre homes i dones i he realitzat una reflexió final i les propostes de millora del treball dissenyat i implementat.

Per concloure, m'agradaria remarcar que sóc conscient que malgrat que he assolit molts coneixements i experiències, encara em queden moltes coses per aprendre, no només d'aquest camp, sinó de la resta de camps on treballa l'educador/a social. Ara començarà la meua etapa com a educadora social. Aquesta etapa, malgrat haver acabat la formació, serà una etapa que em permetrà continuar amb la formació teòrica i pràctica de nous coneixements, habilitats, competències, etc, ja sigui en el context de la igualtat de gènere o en un altre àmbit. Finalitzar la carrera universitària no significa per a mi finalitzar la formació, sinó que vol dir que m'he de continuar formant, però ara ja com a professional.

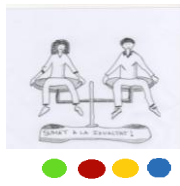
6. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

6.1. BIBLIOGRAFIA

- Alario, A; Anguita, R.(1999).<<¿La mitad de la humanidad forma parte de la diversidad?: el sexismo en las aulas y la coeducación como alternativa>>. Revista interuniversitaria de formación del profesorado, núm 36.
- Association Européenne du côté des filles. (1998). Investigation “*Attention Album!*”.París.
- Bosque, J.[et al.] (1992).*Prácticas de geografía de la percepción y de la actividad cotidiana*. Vilassar de Mar. Oikos-tau, DL.
- Browne, B. (1998). <<*Gender Stereotypes in Advertising on Children’s Television in the 1990s: A Cross-national Analysis* >>. *Journal of Advertising*, núm.27.
- Bisquerra, R. (2009). *Psicopedagogía de las emociones*. Madrid. Síntesis.
- Cobo, R (1995). 10 palabras claves sobre mujer. Estella Navarra. Editorial Verbo Divino.
- Centre Dolors Piera d’Igualtat d’Oportunitats i Promoció de les Dones.<< Llenguatge i comunicació no sexistes>>. Genuïnes 5. Universitat de Lleida.
- Centre Informació i Recursos per a les Dones. Biblioteca Central de Cornellà de Llobregat.<< *Guia de contes i literatura infantil no sexista*>>.
- Cremades, M. A. (1991): *Materiales para coeducar*. Madrid. Mare Nostrum.
- Damásio, A. (2000). *The Feeling of What Happens: Body and Emotion in the Making of Consciousness*, Harvest Books.
- Espinar, E. (2007). <<*Estereotipos de género en los contenidos audiovisuales infantiles*>>. Comunicar, 29.
- Gairín Sallan, J [et al]. (2007). *Coeducación y prevención temprana de la violencia de género*. Madrid. Ministerio de Educación y Ciencia, Subdirección General de Información y publicaciones, DL.

- García, M. (1990). *Aspectos sociales del Deporte. Una reflexión Sociológica*. Madrid. Alianza - Consejo Superior de Deporte.
- Goleman, D. (1996). *Inteligencia emocional*. Barcelona. Kairós.
- Hartmann, H (1980). << *Un matrimonio mal avenido: hacia una unión más progresiva entre marxismo y feminismo*>>. Zona Abierta, núm. 24.
- Latorre, A [et al].(2007). <<*Mujer, deporte y medios de comunicación*. Lecturas: Educación física y deportes>>. Núm. 106.
- Malpica, MJ. (2011). *Emociones, género, cuerpo y educación: una asignatura pendiente*. Logros y retos: Actas de III congreso universitario nacional Investigación y género.
- Martínez, A (1988). *Guia didàctica para una educación no sexista*. Madrid. MEC.
- Martínez, E; Nicolás, M; Salas, A. (2013). <<*La representación de género en las campañas de publicidad de juguetes en Navidades (2009-12)*>>. Comunicar: Revista científica iberoamericana de comunicación y educación, núm. 41.
- Mata, I.(2002). <<*Análisis descriptivo del lenguaje sexista en un texto universitario desde la perspectiva de la coeducación*>>. Eúphoros, núm. 4.
- Millet, K. (1995). *Política Sexual*. Madrid. Ediciones Cátedra.
- Ruiz, S; Bajo,I (2006).<<*Conciliación de la vida familiar y laboral*>>. Feminismo/s: revista del Centro de Estudios sobre la Mujer de la Universidad de Alicante, núm. 8.
- Sabaté, A.; Rodriguez, J. M.; Díaz, M. A. (1995). *Mujeres, espacio y sociedad*. Madrid. Ed. Síntesis.
- Sant, E; Pagès, J. (2011).<< *¿Por qué las mujeres son invisibles en la enseñanza de la Historia?*>>. Historia y Memoria, núm. 3.
- Secció d'Assessorament de la Secretaria de Política Lingüística (2005). *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*. Criteris Lingüístics 6, Generalitat de Catalunya.
- Simón, M.E. (2010). *La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación*. Madrid. Narcea, S.A. de ediciones.
- Turín, A. (1995). *Los cuentos siguen contando Algunas reflexiones sobre los estereotipos*. Madrid. Hora y horas.

6.2. WEBGRAFIA

- Ministerio de Empleo y Seguridad Social.

<http://www.empleo.gob.es/es/igualdad/>

[En línea]. [Consulta: 26 de noviembre del 2013]

- Plataforma de la Infancia.

http://plataformadeinfancia.org/system/files/guiadegennero_version-online.pdf

[En línea]. [Consulta: 10 de diciembre del 2013]

- Comisiones Obreras de Cantabria.

http://www.cantabria.ccoo.es/comunes/recursos/5/pub58983_100_persistentes_desigualdades_de_gnero_en_la_realidad_sociolaboral_.pdf

[En línea]. [Consulta: 18 de diciembre del 2013]

- Justice. Commission européenne.

http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/index_fr.htm

[En línea] [Consulta: 18 de diciembre del 2013]

- Generalitat de Catalunya. Estatut d'Autonomia de Catalunya.

http://www.gencat.cat/generalitat/cat/estatut1979/titol_primer.htm

[En línea]. [Consulta: 18 de diciembre del 2013]

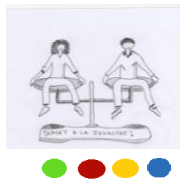
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e igualdad.

<http://www.msssi.gob.es/ssi/violenciaGenero/portaEstadistico/home.htm>

[En línea]. [Consulta: 19 de diciembre del 2013]

- Europa. Summaries of EU legislation.

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/equality_between_men_and_women/index_es.htm

[En línea]. [Consulta: 23 de desembre del 2013]

- Espacios de participación. Escuela de familias.

<http://web.educastur.princast.es/proyectos/espacioparticipacion/archivos/2011/06/EscuelaFamilias.pdf>

[En línea]. [Consulta: 23 de desembre del 2013]

- Ajuntament de Barcelona. Catàleg de recursos 2013.

<http://w110.bcn.cat/fitxers/dona/catalegrecursos2013.925.pdf>

[En línea]. [Consulta: 23 de desembre del 2013]

- XTEC. Projectes de coeducació.

<http://www.xtec.cat/web/projectes/coeducacio>

[En línea]. [Consulta: 23 de desembre del 2013]

- Generalitat de Catalunya. Departament d'economia i coneixement.

http://www.gencat.cat/economia/ur/ambits/recerca/programes_actuacions/dones/historia/altres/index_es.html

[En línea]. [Consulta: 10 de gener del 2014]

- Universitat de Lleida. Centre Dolors Piera.

<http://www.cdp.udl.cat/coeducacio/index.php/ca/llenguatge-i-ordre-simbolic/us-sexista-de-la-llengua>

[En línea]. [Consulta: 10 de gener del 2014]

- Generalitat de Catalunya. Créixer en família.

http://www20.gencat.cat/docs/bsf/01Departament/08Publicacions/Ambits%20tematics/Families/27creixerfamilia612/creixer_familia_6_12.pdf

[En línea]. [Consulta: 10 de gener del 2014]

- Generalitat de Catalunya. Pla de seguretat i atenció a les víctimes de violència masclista i domèstica.

<http://www20.gencat.cat/portal/site/interior/menuitem>.

[En línea]. [Consulta: 14 de gener del 2014]

- Educación parental para promover la competencia y resiliencia en las familias en riesgo psicosocial.

<https://web.oas.org/childhood/ES/Lists/Recursos%20%20Estudios%20e%20Investigaciones/Attachments/27/20.%20Educaci%C3%B3n%20parental%20para%20promover.pdf>

[En línea]. [Consulta: 25 de gener del 2014]

- Biblioteca de Girona. Contes no sexistes.

http://www.bibliotequesgirona.org/infantil/upload/fitxers/lectures_no_sexistes_taller.pdf

[En línea]. [Consulta: 28 de gener del 2014]

- Biblioteca pública. Ripollet.

<http://www.bibliotecaspublicas.es/ripollet-ij/imagenes/contenido36459.pdf>

[En línea]. [Consulta: 28 de gener del 2014]

- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Plan estratégico 2014-2016.

<http://www.inmujer.gob.es/actualidad/PEIO/docs/PEIO2014-2016.pdf>

[En línea] [Consulta: 8 de maig del 2014]